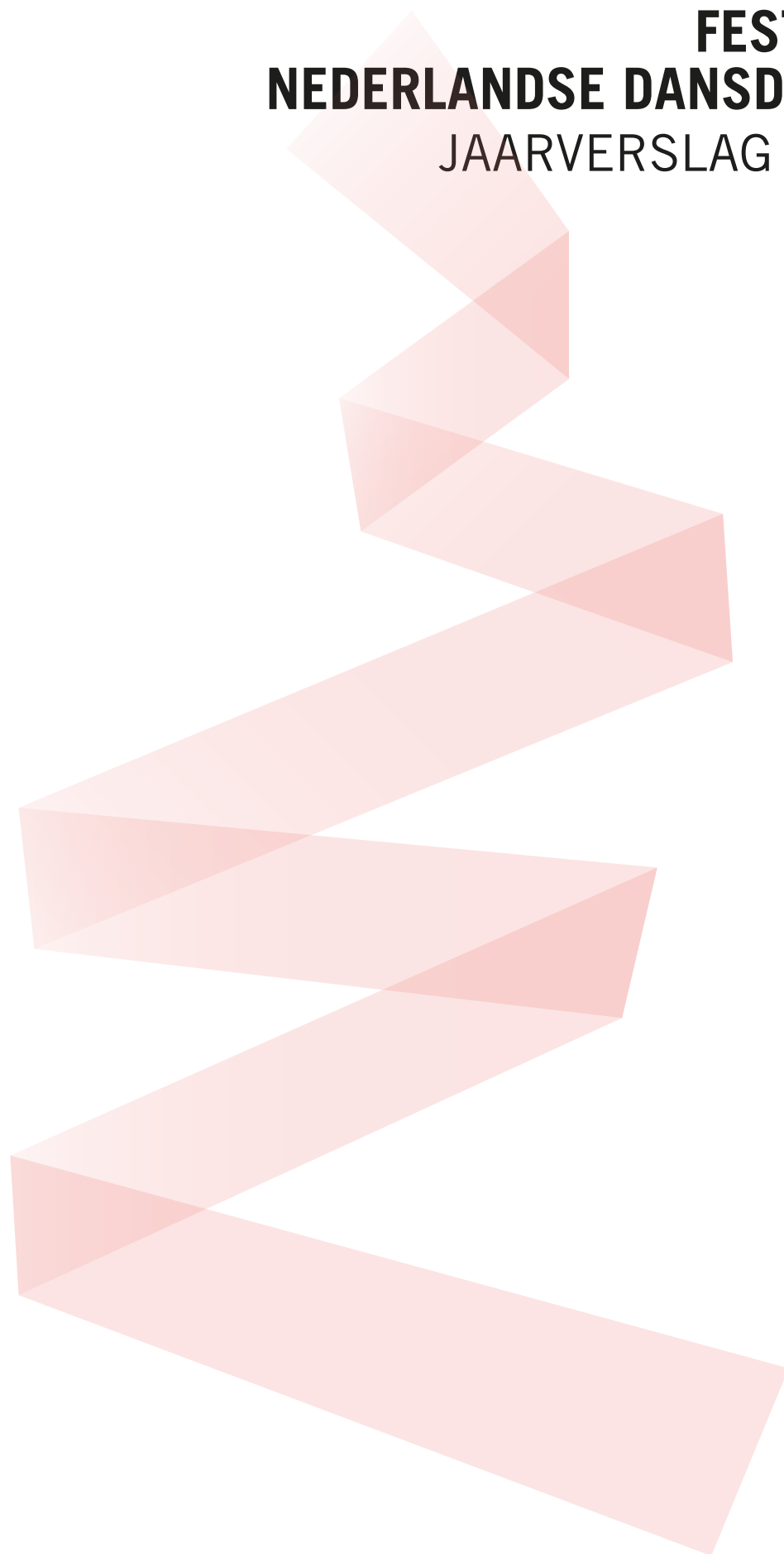

**FESTIVAL
NEDERLANDSE DANSDAGEN**
JAARVERSLAG 2019

KWALITEIT // INNOVATIE // IMPACT // DIALOOG

TALENTONTWIKKELING:

- 08 COACHES VAN DE TOEKOMST
- 40 KUNSTVAKSTUDENTEN
- 36 CIOS STUDENTEN
- 12 FAMILIES VAN 3 - 58 JAAR IN 18 ROUTES

186 STUDENTENARRANGEMENTEN

521 SCHOLIEREN NAAR 5 SCHOOLVOORSTELLINGEN

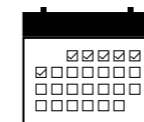
127 DEELNEMERS WORKSHOPS

5 prestigieuze dansprijzen

82%
zaalbezetting

6
FESTIVAL-DAGEN

19
LOCATIES
in Maastricht

meer dan
11800
TICKETS

256
DANSERS op het podium

120 UUR LIVE STREAMING
ONLINE RESIDENCY

8,7k USERS WEBSITE
vanaf 01/07/2019

INTERNATIONALE PROGRAMMEURS
werksessies **DEBAT**
NAGESPREKKEN open
PRESENTATIES **studio's**
SCHOOLVOORSTELLINGEN
dansMuseum WORKSHOPS
dansfilms **NETWERKBORRELS**

1395
SNOEPJES
backstage

250
CAPPUCCINO'S
bij Coffee Lovers

26 (co)PRODUCTIES
20 PREMIÈRES
01 staat van de
NEDERLANDSE DANS
45 subsidiënten, sponsors,
partners en fondsen

INHOUDSOPGAVE

1. BESTUURSVERSLAG	6
1.1. Bericht van de Raad van Toezicht	6
1.2. Financiën	6
1.3. Organisatie	8
2. JAARREKENING	16
3. INHOUDELIJK VERSLAG	30
3.1. Inleiding: Dans Dichtbij	31
3.2. NDD 2019	32
3.3. Marketing & communicatie	46
4. NDD IN CIJFERS: Prestatieverantwoording	52
5. BIJLAGEN	56
5.1. Debat Nederlandse Dansdagen 2019	56
5.2. De Staat van de Nederlandse Dans 2019 – Jasper van Luijk	59
5.3. Persoverzicht (selectie) Nederlandse Dansdagen 2019	67
5.4. Fondsen, subsidiënten, sponsors en partners	69
5.5. Programma overzicht	70
6. ACCOUNTANTSVERKLARING	74

1. BESTUURSVERSLAG

1.1 BERICHT VAN DE RAAD VAN TOEZICHT

Van 1-6 oktober 2019 vond de 22e editie van Festival de Nederlandse Dansdagen. Het bestuursmodel van stichting Nederlandse Dansdagen is per 30 januari 2020 vervangen door een Raad van Toezichtmodel. Het besluit daartoe is in 2019 genomen. In dit verband zijn de profielen aangescherpt en de statuten aangepast.

Het bestuur bestond in 2019 uit Ton Rombouts (voorzitter), Wil Rutten (vicevoorzitter), Thomas Smit (penningmeester), Rachel Beaujean, Julienne Straatman en Erik van Ginkel.

In 2019 is afscheid genomen van Rachel Beaujean en Thomas Smit conform de benoemingsprocedure. Beiden hebben, ieder in hun eigen rol, veel betekend voor de organisatie en van hen is inmiddels op gepaste wijze afscheid genomen.

De huidige Raad van Toezicht bestaat uit vier leden. Ton Rombouts en Wil Rutten zullen in 2020 uittreden. In 2019 is een zorgvuldige wervingsprocedure gestart om vier vacatures in te vullen. De algemeen geldende regels van de huidige Code Cultural Governance, alsmede de codes voor Diversiteit en Inclusie zijn leidend voor profiel, samenstelling en taakuitvoering van de Raad van Toezicht.

Het Bestuur heeft in 2019 zijn onbezoldigde toezichthoudende taak van control en coaching in het kader van het beleid van de directie en de algemene gang van zaken in de organisatie van de Nederlandse Dansdagen kritisch, zakelijk en betrokken uitgevoerd. Het bestuur vervult tevens de rol van werkgever voor de directeur-bestuurder.

Het bestuur vergaderde in 2019 vier maal met directeur en zakelijk leider en een maal zonder de directie t.b.v. de jaarlijkse zelfevaluatie. Daarnaast werd het bestuur buiten de reguliere vergaderingen door directeur en zakelijk leider geïnformeerd over lange termijn beleidsontwikkelingen, vooral in het kader van landelijk en lokaal overheidsbeleid, politieke ontwikkelingen en personele zaken. De Audit Committee, bestaande uit Erik van Ginkel en Thomas Smit vergaderde steeds ruim voor de bestuursvergadering.

Ook individueel werden leden van het bestuur geconsulteerd door de directeur en de zakelijk leider over development, financiën en artistieke zaken. Tevens zijn afgevaardigden van het bestuur aanwezig geweest bij gesprekken met diverse overheden en andere stakeholders.

De leden van het bestuur hebben naast het jaarlijkse festival regelmatig dansvoorstellingen bezocht en met genoeg een actieve ambassadeursrol vervuld.

De Raad is subsidiegevers, fondsen en donateurs zeer erkentelijk voor de getoonde steun, betrokkenheid en samenwerking. Jaarverslag en jaarrekening getuigen echter ook in 2019 nog van een spanningsveld tussen enerzijds inhoudelijke ambitie en financiële condities en anderzijds tussen de verhouding publieke en private middelen. Dit thema zal ook in 2020 de volle aandacht van Directie en Raad blijven vragen.

Stichting Nederlandse Dansdagen is een ondernemende organisatie, zowel in artistiek beleid als in bedrijfsvoering. De druk op de directie en het team is navenant toegenomen. In 2019 is met de aanstelling van Martine van Dijk als zakelijk leider een belangrijke stap gezet in het efficiënt verdelen van taken en verantwoordelijkheden en het borgen van de continuïteit.

De Nederlandse Dansdagen hebben in 2019 wederom met een actuele, spannende en verdiepende programmering kwaliteit en innovatieve kracht getoond. In het kader van artistieke en strategische samenwerkingsverbanden zijn succes geboekt, het directieverslag getuigt hiervan. Het Bestuur beseft dat van directie en staf het uiterste wordt gevraagd om de ambities te realiseren en complimenteert hen van harte met de bereikte resultaten.

Raad van Toezicht

Ton Rombouts, voorzitter
Wil Rutten, vice voorzitter
Julienne Straatman
Erik van Ginkel

1.2 FINANCIËN

De financiën van het festival zijn besproken tijdens alle vergaderingen van het bestuur. Verschillen zijn toegelicht aan de hand van periodieke rapportages. NDD heeft in 2018 eenmalig een negatief resultaat geboekt. Anders dan in andere jaren was er onvoldoende inzicht om tijdig in te grijpen. In dialoog met het bestuur, zijn passende maatregelen genomen en stappen gezet in de inrichting van de administratieve en financiële organisatie.

1.2.1 FINANCIËLE POSITIE

De Eigen Inkomstenquote was 83%, waarmee de prestatieafspraken ruimschoots is behaald.

De kostenbeheersing was goed. Het jaar 2019 is afgesloten met een positief resultaat van € 33.152. Ultimo 2019 bedraagt het Eigen Vermogen € 34.972. Het jaar 2018 was een jaar van tegenvallers. Dit heeft ook zijn weerslag op de solvabiliteit. In 2017 liet deze ratio nog een 0,7 zien, waar in 2018 dit cijfer daalde tot 0,01. Mede in opdracht van het bestuur is fors ingezet op herstel wat in 2019 heeft geleid tot een 0,16 waarmee de organisatie op weg is naar een gezonde balans. De komende 2 jaar wordt onder meer ingezet op verdere groei van het Eigen Vermogen.

// Reflectie op exploitatierekening

BATEN

De totale baten vallen hoger uit in vergelijking met de door het bestuur goedgekeurde begroting over 2019. Dit heeft onder meer te maken met een hogere opbrengst onder overige directe inkomsten, welke bestaan uit inkomsten uit advertenties, detachering van medewerkers en doorbelasting van onkosten.

Daarnaast zijn de meeste targets, zoals voor recette en private fondsen, behaald. Ook valt op dat de inspanningen van de afdeling development voorzichtig zijn vruchten beginnen af te werpen. De opbrengsten van particulieren zijn verdubbeld ten opzichte van 2018 en ook qua sponsoring is er een vooruitgang.

LASTEN

De personeelslasten vallen hoger uit dan initieel voorzien. Door wisselingen in personeel is gekozen voor een periode van kennisoverdracht. Daarnaast was op basis van het activiteitsniveau en de aard van het programma in 2019 onvoldoende capaciteit berekend.

Verder is bewust minder uitgegeven aan beheerslasten materieel. Enerzijds door het kritisch doorlopen van bestaande contracten en abonnementen, anderzijds door het niet doen van investeringen. In verband met noodzakelijke investeringen in kantoorapparatuur en planningssystemen zullen deze kosten volgend jaar stijgen. Voor wat betreft marketing is er geïnvesteerd in een nieuwe website die weer voldoet aan de eisen van deze tijd en zo is opgezet dat er modulair op verder gebouwd kan worden. Deze investering is gerealiseerd binnen de begrote kosten.

In cijfers lijkt alsof er geen educatieve activiteiten hebben plaatsgevonden. Niets is minder waar, maar deze lasten zijn ondergebracht onder activiteitenlasten materieel. Daarnaast hebben veel van deze kosten te maken met personele uren die onder activiteitenlasten personeel tot uitdrukking komen.

// Toekomstverwachtingen

Na de te financieren transitie en tegenvallende inkomsten in 2018 is in 2019 een start gemaakt met de opbouw van het Eigen Vermogen, zodat de financiële positie wordt verstevigd. Het jaar 2020 is het laatste jaar van de huidige kunstenplanperiode, waarin de stichting structurele middelen ontvangt van het ministerie van OCW, de provincie Limburg, de gemeente Maastricht en het Elisabeth Strouven Fonds. Dit zijn noodzakelijke basisvoorwaarden voor een stevige kwaliteitsimpuls voor het festival en om de continuïteit van de organisatie te kunnen waarborgen. Dit is ook aangegeven in de plannen voor de periode 2021 – 2024 die inmiddels bij het Ministerie van OCW / Fonds Podiumkunsten en de Provincie Limburg al zijn neergelegd. De Gemeente Maastricht volgt later in 2020 en Elisabeth Strouven heeft voor deze periode inmiddels al toegezegd de bijdrage te continueren.

1.3 ORGANISATIE

1.3.1 NEVENFUNCTIES RAAD VAN TOEZICHT

Ton Rombouts (oud-burgemeester 's Hertogenbosch), voorzitter, sinds 2007

Nevenfuncties gerelateerd aan het burgemeesterschap:

- Bestuurslid Stichting Jan Schröderfonds

Overige nevenfuncties:

- Voorzitter Stichting Brabant Remembers/Crossroads vanaf 1 oktober 2017;
- Adviseur Natuurbegraven Nederland vanaf 1 oktober 2017;
- Voorzitter Erasmusfestival Brabant vanaf 2017;
- Voorzitter Jury Nationale Citymarketing Trofee vanaf 2017;
- Lid Jury European Cultural Heritage Label vanaf 2017;
- Voorzitter Stichting VNG Fonds voor Noodhulp, Wederopbouw en Vredesbevordering vanaf 2017;
- Lid Alumniboard Radboud Universiteit Nijmegen vanaf 2017;
- Voorzitter Stichting Klachten & Geschillen Zorg vanaf 2015;
- Voorzitter EVnetNL / ElaadNL vanaf 2009;
- Voorzitter Kennisplatform Elektro-Magnetische Velden en Gezondheid vanaf 2007;
- Voorzitter Bestuur Nationaal Monument Sint Jan vanaf april 2019;
- Adviseur Libéma vanaf 1 oktober 2018;
- Adviseur Artishock vanaf 1 oktober 2018;
- Adviseur Gemeente Zaanstad voor Monet Jaar 2021 vanaf 1 oktober 2018;

Wil Rutten (Inspirator en (interim) bestuurder voor bijzonder maatschappelijke opdrachten), vice-voorzitter, sinds 2008

Nevenfuncties:

- Voorzitter van de Grensverleggers
- Comité van aanbeveling Mariamma

Julienne Straatman, drs. J.C.B. (eigenaar Straatman Strategisch Advies), lid, sinds 2013

Nevenfuncties:

- Voorzitter Raad van Toezicht Nederlands Kamerkoor;
- Voorzitter Raad van Toezicht Vocaal Talent Nederland/Nationale Jeugdkoren
- Voorzitter Bestuur stichting Geef om Cultuur;
- Voorzitter Bestuur stichting Artotainment;
- Voorzitter bestuur stichting Toscana;

- Vice - voorzitter Stichting Anner Bijlsma Award Cello Biënnale Amsterdam;
- lid Comité van Aanbeveling Unda Foundation;
- lid Raad van Advies Weekend Academie;
- lid Klankbordgroep leerstoel Mecenaatstudies, Universiteit Utrecht;
- lid Redactieraad Illuster, Universiteit Utrecht.

Erik van Ginkel (zakelijk directeur Rijksmuseum) lid, sinds 2014

Nevenfuncties:

- vice-voorzitter Raad van Toezicht Amsterdams Fonds voor de Kunst;
- vice-voorzitter bestuur Museumvereniging en Stichting Museumkaart, Amsterdam;
- vice-voorzitter Fundação Han Nefkens, Barcelona;
- Secretaris/penningmeester Stichting Codart, Den Haag;
- lid bestuur Stichting Nieuw Rosa Spierhuis, Laren;
- Lid adviesraad Allard Pierson, Amsterdam;
- Lid adviesraad Jacqueline van Tongerenstipendium, Rijksakademie voor Beeldende Kunst, Amsterdam.

Thomas Smit (zakelijk leider Theater Bellevue) penningmeester, sinds 2008

Nevenfuncties:

- Penningmeester Stichting Omscholingsregeling Dansers;
- Penningmeester Stichting TIN;
- Bestuurslid Stichting Theater Walhalla.

Rachel Beaujean (adjunct artistiek directeur Het Nationale Ballet) lid, sinds 2011

Nevenfuncties:

- Trustee Stichting Hans van Manen;
- bestuurslid Stichting Toer van Schayk.

1.3.2 ROOSTER VAN AFTREDEN BESTUUR

Het bestuur bestaat in totaal uit zes personen. De leden Thomas Smit en Rachel Beaujean zijn afgetreden in 2019. De zittingsduur is 2 x 4 jaar, uitzondering in de overgangsfase naar Raad van Toezicht gezien de continuïteit en de komende kunstenplanperiode is gemaakt voor voorzitter en vice-voorzitter welke in november 2020 zullen aftreden.

Bestuursleden	Functie	Benoeming	Herbenoeming	Aftreden
Ton Rombouts	Voorzitter	2007	2014	2020
Thomas Smit	Penningmeester	2008	2014	2019
Wil Rutten	Vice voorzitter	2009	2014	2020
Rachel Beaujean	Algemeen lid	2011	2015	2019
Julienne Straatman	Algemeen lid	2013	2017	2021
Erik van Ginkel	Algemeen lid	2014	2018	2022

1.3.3 DIRECTIE EN STAF

Sinds 1 april 2016 is Ronald Wintjens directeur van het festival (0,8fte). Wintjens is tevens directeur van SALLY dansgezelschap Maastricht. Vanaf januari 2019 is Martine van Dijk (0,8 fte) aangesteld als zakelijk leider en volgt hiermee Marc Meijer op die in januari 2019 de laatste werkzaamheden voor NDD verrichtte. De staf van NDD kende een aantal wijzigingen. Creatief producent Florain Verheijen (0,8fte) werd vanaf mei vervangen door festival coördinator Sjanneke Hendrix en artistiek coördinator Aurélie Lever (0,8fte) heeft haar werkzaamheden per 1 april afgerond. De marketingafdeling bestond uit hoofd marketing Pien van Gemert (0,5fte), campagneleider Claudia Laenen (0,31 fte), hierbij ondersteund door medewerker Lisa Andreina (0,6 fte). Development was in handen van Nienke van der Wal (0,4 fte) en officemanager was Lisa Boere, die vanaf november werd opgevolgd door Carmen van Thoor (0,6 fte). De staf werd in de aanloop naar en tijdens het festival versterkt met meer dan 30 freelancers in productie, techniek en marketing en 31 vrijwilligers. De kaartverkoop werd georganiseerd en uitgevoerd door Theater aan het Vrijthof. De coördinatie van de kaartverkoop vanuit NDD lag in handen bij Sanne de Vos. (0,4fte).

NDD werkt elk jaar met een adviesredactie die bestaat uit (oud-)dansers, performance artist, programmeurs, danswetenschappers en een dramaturg. Deze redactie stelt een longlist samen van voorstellingen die van hoge kwaliteit zijn en die de ontwikkeling van de Nederlandse dans treffend weergeven. Deze programmaredactie bestond in 2019 uit: Ronald Wintjens, Rob van Steen (voorzitter), Judith Blankenberg, Brigitte De Goeij, Swantje Schauble, Leo Spreksel, Violien Vocks, Jasper Weck en Marcelle Schots.

// Personele veranderingen

De verhuizing naar Maastricht in 2018 was logischerwijs in 2019 nog steeds voelbaar binnen de organisatie in wisselingen van personeel. Dit gaf tegelijkertijd de kans om meer personeel uit de regio aan te trekken en zo de binding met de regio verder te verstevigen. Inmiddels zijn er daarmee al 4 leden van het kernteam afkomstig uit de regio. Ook voor freelancers wordt meer en meer een beroep gedaan op medewerkers uit Maastricht en provincie Limburg. Daarmee is de samenstelling van het team meer in balans.

// Beloning

Medewerkers van NDD worden betaald conform de CAO Theater en Dans. De uitkoopsommen die NDD betaalt zijn vergelijkbaar met die van de andere festivals en podia.

// Inrichting financiële administratie en controle

Stichting Nederlandse Dansdagen werkt sinds 2019 samen met het accountantskantoor BAAT uit Maastricht. Hiermee is afscheid genomen van het kantoor Dubois & Co. De financiële administratie en de salarisadministratie zijn uitbesteed aan OZCAR.

1.3.4 GOVERNANCE CODE CULTUUR, FAIR PRACTICE CODE EN CODE DIVERSITEIT EN INCLUSIE

NDD onderschrijft de codes Governance Code Cultuur, Fair Practice Code en Code Diversiteit & Inclusie en werkt de komende jaren aan de verdere implementatie hiervan.

1.3.5 WNT-VERANTWOORDING 2019 STICHTING NEDERLANDSE DANSDAGEN

De WNT is van toepassing op **Stichting Nederlandse Dansdagen**. Het voor **Stichting Nederlandse Dansdagen** toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2019 € 194.000.

// Bezoldiging topfunctionarissen

Het bestuur stelt het bezoldigingsbeleid en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vast. Het beleid wordt jaarlijks geactualiseerd. De bestuurders zijn onbezoldigd. Bij de vaststelling van het bezoldigingsbeleid en de beloning van de directie volgt Stichting De Nederlandse Dansdagen de richtlijnen van de CAO Nederlands Toneel en Dans.

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking

GEGEVENS 2018 EN 2019		
bedragen x € 1	Ronald Wintjens, directeur	
Functiegegevens	2019	2018
Aanvang en einde functievervulling	01/01/2019 - 01/01/2020	01/01/2018 - 01/01/2019
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,8	0,8
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	52.271	51.351
Beloningen betaalbaar op termijn	6.052	5.946
<i>Subtotaal</i>	<i>58.323</i>	<i>57.297</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	155.200	151.200
Onverschuldigd betaald, nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t	n.v.t
Totale bezoldiging	58.323	57.297
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t	n.v.t
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t	n.v.t

Bestuur

GEGEVENS 2019	
NAAM TOPFUNCTIONARIS	FUNCTIE
Ton Rombouts	voorzitter
Wil Rutten	vice-voorzitter
Thomas Smit	penningmeester
Rachel Beaujean	lid
Julienne Straatman	lid
Erik van Ginkel	lid

Ondertekend namens het bestuur

Ton Rombouts
Voorzitter

Erik van Ginkel
Penningmeester

2. JAARREKENING

BATEN

ACTIVA	2019	2018
VASTE ACTIVA		
Materiële Activa	8.775	12.652
Totale vaste activa	8.775	12.652
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen	146.387	161.508
Liquide Middelen	61.007	1.951
Totaal vlottende activa	207.394	163.459
TOTAAL ACTIVA	216.169	176.111

PASSIVA

EIGEN VERMOGEN		
Reserves	34.972	1.819
Totaal eigen vermogen	34.972	1.819
Kortlopende Schuld	181.197	174.292
TOTAAL PASSIVA	216.169	176.111

EXPLOITATIEREKENING

BATEN	2019	Jaar Begroting	OCW Begroting	2018
01 Publieksinkomsten binnenland (2+3+4+5)				
02 Recette	82.619	85.000	60.000	66.678
03 Uitkoop	-	-	-	-
04 Partage	-	-	-	-
05 Overige publieksinkomsten	-	-	30.000	13.521
06 Publieksinkomsten buitenland	-	-	-	-
07 Totale Publieksinkomsten (1+6)	82.619	85.000	90.000	80.199
08 Sponsorinkomsten	7.342	15.000	35.000	-
09 Vergoedingen coproductent	9.500	-	20.000	14.160
10 Overige directe inkomsten	61.381	43.671	15.000	7.797
11 Totaal overige directe inkomsten (8+9+10)	78.223	58.671	70.000	21.957
12 Totaal directe inkomsten (7+11)	160.842	143.671	160.000	102.156
13 Indirecte inkomsten	311	-	-	16.683
14 Private middelen - particulieren incl. vriendenverenigingen	1.227	2.000	2.000	773
15 Private middelen - bedrijven	-	-	-	-
16 Private middelen - private fondsen	309.102	300.000	339.171	281.003
17 Private middelen - goede doelenloterijen	-	-	40.000	-
18 Totale bijdragen uit private middelen (14+15+16+17)	310.329	302.000	381.171	281.776
19 Totaal eigen inkomsten (12+13+18)	471.482	445.671	541.171	400.616
20 Baten in natura	6.060	6.500	-	6.773
SUBSIDIES				
21 Totaal structureel OCW	217.295	211.583	202.957	211.583
22 Totaal structureel Provincie	127.792	127.792	65.000	126.300
23 Totaal structureel Gemeente	193.877	188.377	182.872	192.698
24 Totaal structureel publieke subsidie overig	28.000	28.000	-	17.000
25 Totaal structurele subsidies (21+22+23+24)	566.964	555.752	450.829	547.581
26 Incidentele publieke subsidies	37.444	19.500	110.000	19.311
27 Totaal subsidies (25+26)	604.408	575.252	560.829	566.892
TOTAAL BATEN (19+20+27)	1.081.950	1.027.423	1.102.000	974.281

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING, RESULTAAT BEPALING EN CONTINUÏTEIT

LASTEN	2019	Jaar Begroting	OCW Begroting	2018
1 Beheerslasten materieel	67.655	92.758	84.346	76.726
2 Beheerslasten personeel	178.841	186.332	98.235	105.533
3 Beheerslasten totaal (1+2)	246.496	279.090	182.581	182.258
4 Activiteitenlasten materieel	515.658	518.000	633.754	517.502
5 Activiteitenlasten personeel	286.643	230.333	285.665	358.398
6 Activiteitenlasten totaal (4+5)	802.301	748.333	919.419	875.901
TOTALE LASTEN	1.048.797	1.027.423	1.102.000	1.058.159
7 Saldo uit gewone bedrijfsvoering (totale baten - totale lasten)	33.153	-	-	- 83.878
8 Saldo rentebaten / -lasten	-	-	-	
EXPLOITATIERESULTAAT (7 + 8)	33.153			- 83.878

PERSONEEL EN VRIJWILLIGERS	2019	Jaar Begroting	OCW Begroting	2018
<i>Specificatie personeelslasten</i>	€ fte	€ fte	€ fte	€ fte
1 Waarvan vast contract	67493 0,8	68.046 0,8	120.347 2,0	65.579 0,8
2 Waarvan tijdelijk contract	164191 3,6	184.897 3,6	119.955 2,0	138.490 3,2
3 Waarvan inhuur	211.734 2,8	138.410 1,7	165.710	253.028
4 Personeelslasten totaal (1+2+3)	443.418 7,2	391.353 6,1	406.012 4,0	457.097 4,0
<i>Vrijwilligers</i>	aantal	aantal	aantal	aantal
5 Vrijwilligers: fte				
6 Vrijwilligers: persoon	31	30	30	31

// Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de bepalingen uit RJ 640, voor zover deze niet afwijken van de aanwijzingen in het Handboek Verantwoording cultuursubsidies 2017-2020 van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. De jaarrekening is opgesteld in euro's. De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dit geldt onder meer voor de tweejarige toekenningen van Fonds 21 (€ 50.000,- per jaar) en BankGiroLoterij Fonds (€35.000,- per jaar), waarvan de bijdrages gelijkmatig worden verdeeld over de jaren 2019 en 2020, conform de geleverde prestaties.

// Continuïteit

De Stichting Nederlandse Dansdagen heeft voor de periode 2017-2020 een structurele subsidie toegezegd gekregen door Ministerie OCW, Provincie Limburg en Gemeente Maastricht. Voor de komende vierjaarsperiode (2021-2024) wordt het besluit voor subsidieverlening verwacht in het najaar van 2020. Mocht voor de komende vierjaarsperiode de structurele subsidie niet toegekend worden, kan dit consequenties hebben voor de continuïteit van de stichting. Vooralsnog is de jaarrekening echter opgesteld op basis van het continuïteitsbeginsel.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN VOOR DE BALANS

// Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen historische aanschafprijs, rekening houdend met de afschrijving en subsidies. De afschrijving geschiedt lineair op basis van de verwachte levensduur. Wanneer in de loop van het jaar is aangeschaft wordt toch voor een heel jaar afgeschreven.

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER

// Onderhandenwerk

Dit betreffen materiële en immateriële voorbereidingskosten verminderd met de vooruit ontvangen inkomsten voor producties die in het volgend jaar worden uitgevoerd.

// Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

// Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en verrichte diensten en subsidies enerzijds, en anderzijds de kosten en andere lasten van het jaar, gewaardeerd tegen historische kostprijs.

Opbrengsten zijn verantwoord in het jaar waarin de prestaties zijn geleverd, danwel de diensten zijn verricht. Lasten welke hun oorsprong vinden in het boekjaar zijn in aanmerking genomen zodra deze voorzienbaar zijn.

ACTIVA	2019	2018
VASTE ACTIVA		
Materiële Activa		
Aanschafwaarde per 31 december		
Inventaris	15.739	15.739
ICT	4.758	4.758
Totaal aanschafwaarde	20.497	20.497
Mutaties in boekjaar		
Cumulatieve afschrijvingen	7.845	4.699
Af: afschrijvingen ICT	1.631	1.088
Af: afschrijvingen inventaris	2.245	2.058
Stand eind boekjaar	11.722	7.845
Boekwaarde per 31 december		
Inventaris	6.736	8.982
ICT	2.039	3.670
Totaal boekwaarde	8.775	12.652

ACTIVA	2019	2018
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen		
Debiteuren > 1 jaar	-	5.213
Debiteuren	2.049	17.926
Totaal debiteuren	2.049	23.140
<u>Te ontvangen subsidie/ bijdragen</u>		
Provincie Limburg	5.000	51.300
Fonds Podiumkunsten	2.699	8.985
BGL/ Stichting Doen	-	-
Dioraphte	2.000	4.500
Prins Bernhard Cultuurfonds	25.000	-
Gemeente Maastricht	18.938	-
Fonds 21	50.000	10.000
St. Kanunnik Salden/ Nieuwenhof	-	2.500
Totaal te ontvangen subsidie	103.637	77.285
<u>Te vorderen belastingen en premies sociale verzekeringen</u>		
Omzetbelasting	37.293	50.058
Totaal te vorderen belastingen en sociale verzekeringen	37.293	50.058
<u>Overige vorderingen</u>		
Openstaande werkvoorschotten	-	1.100
Vooruitbetaalde kosten	1.257	7.674
Borgsommen	1.037	-
Loonheffingen	964	1.251
Overige vorderingen	150	1.000
Totaal overige vorderingen	3.407	11.025
Totaal Vorderingen	146.387	161.508
Liquide Middelen		
ABN	61.006	1.905
Triodos	-	15
Triodos	1	31
Totaal liquide middelen	61.007	1.951
<i>De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de stichting.</i>		
TOTAAL ACTIVA	216.169	176.111

PASSIVA	2019	2018
Eigen vermogen		
Saldo Algemene Reserve per 1 januari	1.819	68.085
Uit resultaatbestemming	33.153	-83.879
Vrijval bestemmingsfonds OCW	-	4.436
Vrijval Provinciale egalisatiereserve	-	13.177
Saldo Algemene Reserve per 31 december	34.972	1.819
KORTLOPENDE SCHULD		
Schulden aan leveranciers		
Crediteuren	37.318	6.431
Totaal schulden aan leveranciers	37.318	6.431
Af te dragen belastingen en premies sociale verzekeringen		
Pensioenpremies	-	7.711
Totaal af te dragen belastingen en sociale verzekeringen	-	7.711
Overige kortlopende schulden		
Te betalen kosten	31.529	18.675
Vooruitontvangen subsidies	105.000	133.000
Te betalen vakantiegeld	7.100	8.468
Vooruitontvangen overig	250	-
Overig kortlopende schulden	-	7
Totaal overige kortlopende schulden	143.879	160.150
Totaal kortlopende schulden	181.197	174.292
TOTAAL PASSIVA	216.169	176.111

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN

// Huurverplichtingen

Stichting de Nederlandse Dansdagen heeft een huurovereenkomst afgesloten voor het kantoor aan de Batterijstraat 48 te Maastricht voor € 1.037,- per maand. De looptijd van dit contract is twee jaar en eindigt derhalve op 1 juni 2021. Opzegtermijn is minimaal 6 maanden.

TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING

BATEN	2019	Jaar Begroting	OCW Begroting	2018
1 Publieksinkomsten binnenland (2+3+4+5)				
2 Recette	82.619	85.000	60.000	66.678
5 Overige publieksinkomsten	-	-	30.000	13.521
7 Totale Publieksinkomsten (1+6)	82.619	85.000	90.000	80.199
8 Sponsorinkomsten	7.342	15.000	35.000	-
9 Bijdrage co-productie	9.500	-	20.000	14.160
Overige directe inkomsten				
Verkoop bijproducten	13.113	12.000	-	7.797
Educatie	207	-	-	-
Publieksarrangementen	-	-	-	-
Detachering medewerkers	15.171	15.171	-	-
Doorbelasting (on)kosten	28.119	9.000	-	-
Overig	4.773	7.500	15.000	-
10 Totaal overige inkomsten	61.381	43.671		
11 Totaal overige directe inkomsten (8+9+10)	78.223	58.671	35.000	21.957
12 Totaal directe inkomsten (7+11)	160.842	143.671	160.000	102.156
13 Indirecte inkomsten	311	-	-	16.683
14 Private middelen - particulieren incl. vriendenverenigingen	1.227	2.000	2.000	773
Private fondsen				
Fonds21	50.000	50.000		40.000
VSBfonds	60.000	50.000		50.000
Prins Bernhard Cultuurfonds	25.000	25.000		-
Stichting DOEN / BGL Fonds	35.000	50.000		50.000
Dioraphte	20.000	10.000		45.000
Dioraphte 2017	-	-		-6.497
Elisabeth Strouven Fonds	100.000	100.000		100.000
Stichting Kannunik Salden/Nieuwenhof	4.900	-		2.500
overige private subsidies	14.202	15.000		-
16 Private middelen - private fondsen	309.102	300.000	339.171	281.003
17 Private middelen - goede doelenloterijen	-	-	40.000	-
18 Totale bijdragen uit private middelen (14+15+16+17)	310.329	302.000	381.171	281.776
19 Totaal eigen inkomsten (12+13+18)	471.482	445.671	541.171	400.616

BATEN	2019	Jaar Begroting	OCW Begroting	2018
20 Baten in natura	6.060	6.500	-	6.773
21 Totaal structureel OCW	217.295	211.583	202.957	211.583
22 Totaal structureel Provincie	127.792	127.792	65.000	126.300
23 Totaal structureel Gemeente	193.877	188.377	182.872	192.698
24 Totaal structureel publieke subsidie overig	28.000	28.000	-	17.000
25 Totaal structurele subsidies (21+22+23+24)	566.964	555.752	450.829	547.581
Incidentele publieke subsidies				
Fonds Podiumkunsten projectsubsidies	11.157	8.000		11.811
Project subsidie gemeente	26.287	11.500		7.500
26 Totaal incidentele publieke subsidies	37.444	19.500	110.000	19.311
Totaal subsidies (25+26)	604.408	575.252	560.829	566.892
TOTALE BATEN (19+20+27)	1.081.950	1.027.423	1.102.000	974.281

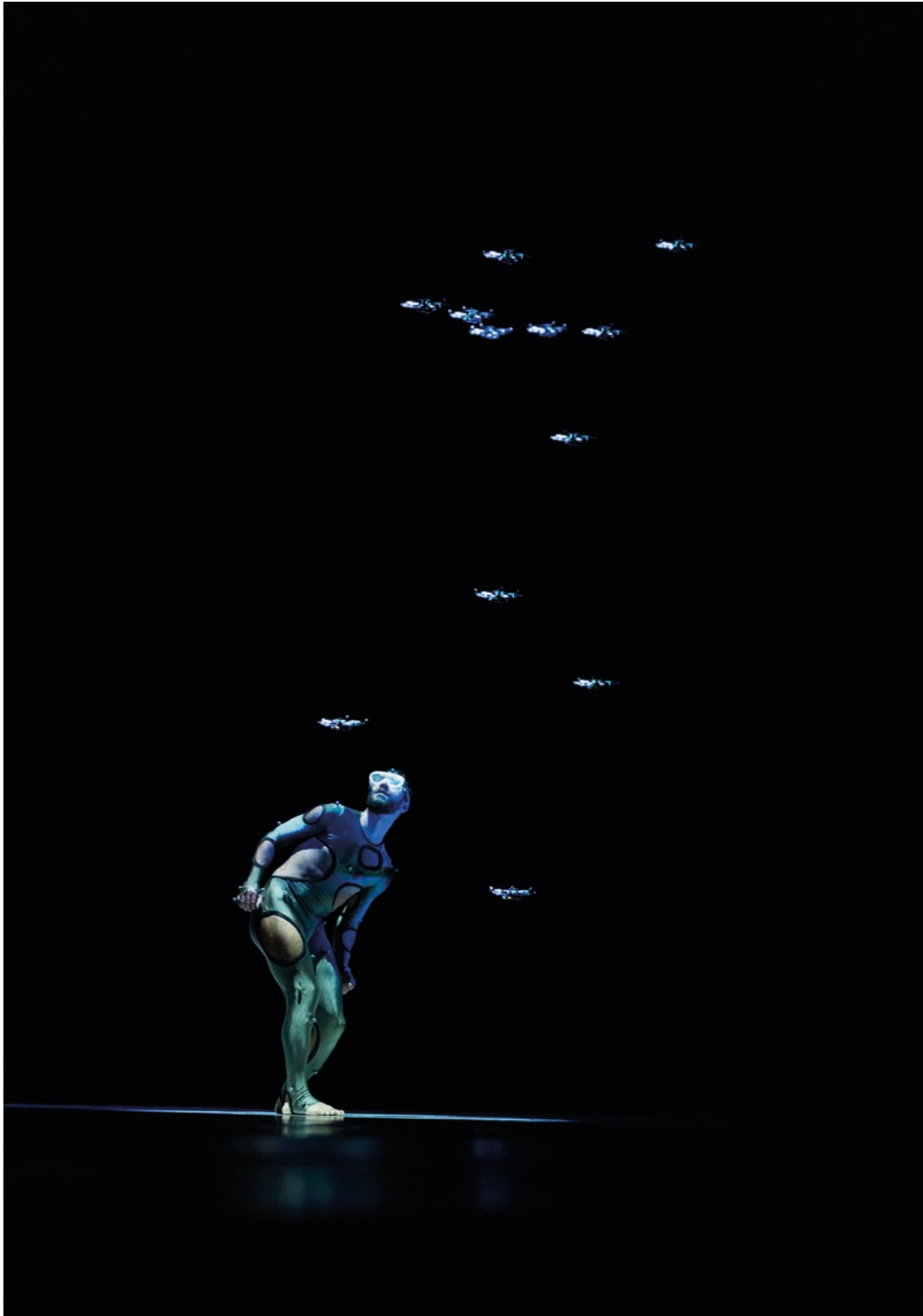
LASTEN	2019	Jaar Begroting	OCW Begroting	2018
1 Beheerslasten materieel				
Huisvesting	13.337	15.000		26.057
Bureaukosten	47.992	59.708		41.124
Algemene publiciteit	2.449	11.050		6.398
Afschrijvingskosten	3.877	7.000		3.146
Totaal beheerslasten materieel	67.655	92.758	84.346	76.726
2 Beheerslasten personeel				
Zakelijke directie	78.590	78.570		34.476
Controller - financieel mdw.	10.800	11.000		-
Bureaustaf	29.070	28.450		26.927
Development	38.340	43.000		35.083
Vrijwilligers	-	-		550
Onkosten personeel belast	86	-		447
Onkosten personeel onbelast	12.795	18.500		3.599
Onkosten van zzp'ers	4.550	1.312		58
Overig personeel	4.608	5.500		4.394
Totaal beheerslasten personeel	178.841	186.332	98.235	105.533
3 Beheerslasten totaal (1+2)	246.496	279.090	182.581	182.258
4 Activiteitenlasten materieel				
4.1 Activiteitenlasten materieel voorbereiding				
Decors / kostuums / rekwisieten				12.995
Transport / reis / verblijfkosten				8.552
Huur repetitieruimten				1.723
Tektschrijvers				3.681
Overige voorbereidingskosten				5.362
Totaal voorbereidingskosten				32.312

LASTEN	2019	Jaar Begroting	OCW Begroting	2018
4.2 Activiteitenlasten materieel uitvoering				
Decors / kostuums / rekwisieten	6.055	8.000		433
Techniek / electronica / huur apparatuur	48.284	45.000		52.802
Transport / reis / verblijfkosten	98.276	50.000		129.786
Locatiekosten - huur ruimten	26.106	25.000		22.274
Horeca	5.527	-		-
Kapitalisering kosten Theater aan het Vrijthof	108.500	108.500		108.500
Programmakosten	89.914	156.500		88.988
Coproductiebijdragen en kosten van coproductanten	25.231	20.000		-
Overige uitvoeringskosten	18.471	20.000		14.906
Totaal uitvoeringskosten	426.364	433.000	633.754	417.688
4.3 Marketing				
Publiciteit	65.058			57.546
PR	13.708			518
Aankleding	9.578			8.834
Overig specifieke publiciteitskosten	950			64
Totaal marketing	89.294	85.000	-	66.962
4.4 Educatieve activiteiten	-	-	-	540
Totaal activiteitenlasten materieel	515.658	518.000	633.754	517.502

LASTEN	2019	Jaar Begroting	OCW Begroting	2018
5 Activiteitenlasten personeel				
5.1 Activiteitenlasten personeel voorbereiding				
Artistische directie	53.994	54.437		65.579
Artistische staf	18.409	9.500		34.799
Uitvoerend personeel	3.900	-		1.935
Festival coordinator	17.840	-		-
Productie	38.510	38.443		88.608
Techniek	11.600	13.000		13.000
Marketing & Ticketing	43.465	56.491		41.671
Educatie	6.450	3.600		-
Vrijwilligers	2.152	-		-
Overig personeel	-	-		12.531
Totaal activiteitenlasten personeel voorbereiding	196.320	175.471	-	258.123
5.2 Activiteitenlasten personeel uitvoering				
Artistische directie	13.499	13.609		-
Artistische staf	15.782	2.375		38.358
Uitvoerend personeel	-	-		11.954
Productie	19.606	-		19.752
Techniek en productie	17.400	23.855		-
Marketing & Ticketing	17.576	14.123		24.749
Educatie	-	900		2.551
Festival coordinator	6.460			-
Vrijwilligers / stagiaires	-			100
Overig	-			2.812
Totaal activiteitenlasten personeel uitvoering	90.323	54.862	285.665	100.276
Activiteitenlasten totaal (4+5)	802.301	748.333	919.419	875.901
TOTALE LASTEN	1.048.797	1.027.423	1.102.000	1.058.159

3. INHOUDELIJK VERSLAG

3.1 INLEIDING: DANS DICHTBIJ

Van 1-6 oktober 2019 vond de 22e editie van Festival de Nederlandse Dansdagen (NDD) plaats in Maastricht. Het festival was succesvol met niet alleen 11.847 verkochte kaarten en een record-bezettingsgraad van 82%, het festival wist ook een jonger publiek aan te trekken en werd met een dikke 8 beoordeeld door bezoekers, onder meer door de kwalitatieve programmering, de gastvrijheid van het festival en de bijzondere locatie.

In de programmering werd het podium gegeven aan een mix van jong talent, mid career makers en grote namen. Centraal in de programmering stonden de pijlers kwaliteit, impact, innovatie en dialoog. Het festival richtte zich in 2019 expliciet op het thema: Dans Dichtbij. De boodschap? Dans is voor en van iedereen. En: iedereen kan en mag meedansen. Dans ervaar je niet alleen op een podium: in 2019 bracht de Nederlandse Dansdagen dans dicht bij de bezoeker en zocht actief de dialoog op.

Dit uitte zich in specifieke programmering op het gebied van inclusiedans bij het project DanceAble, in een uitnodiging aan maatschappelijke jongerenorganisatie LEFteam middels het Toegift-programma, in ontroerende voorstellingen over het fenomeen Bloedbanden en in een avond in één van Maastrichts nachtclubs waar de dans naar een jonge doelgroep werd gebracht.

Ook de professionals werden aan het woord gelaten: de Staat van de Dans werd uitgesproken met daarin een stevig pleidooi voor de mid career maker, er werd gedebatteerd, gedineerd en er werden prijzen uitgereikt; er werd kennisgemaakt met programmeurs uit China, de Verenigde Staten en Europa en er werden wetenschappelijke onderzoeken gepresenteerd. Er was de derde editie van het dansMuseum en de avondvullende compilatievoorstelling Meesterwerken, waarbij het publiek naast prima ballerina's in Romeo en Julia ook meer innovatieve choreografieën met onder meer de inzet van drones meemaakten.

Dit alles hadden we niet kunnen realiseren zonder onze (financiële) partners die wederom een hoofdrol speelden in de totstandkoming van deze editie. Met bijzondere dank aan stad en regio. De Nederlandse Dansdagen kan juist in deze omgeving haar functie uitstekend vervullen en wil deze rol naar de toekomst toe graag bestendigen. Blijvende structurele steun vanuit rijk, provincie en gemeente is hierbij van het grootste belang.

Graag delen we in dit inhoudelijk verslag de hoogtepunten, ervaringen en impact van de Nederlandse Dansdagen 2019.

-
Ronald Wintjens

3.2 NDD 2019

In 2019 vond de 21e editie van Festival de Nederlandse Dansdagen (NDD) plaats. Net als in de twee voorgaande jaren was het programma met één dag uitgebreid. Hiermee is de beloofde ambitie bereikt om te groeien van een weekend naar een volle week. De opening van het festival vond plaats op dinsdag 1 oktober. Deze opening toonde meteen de innovatieve kracht van het festival: niet in een klassieke theater setting, maar in de industriële sfeer van poppodium de Muziekgieterij. Op het podium geen voor de hand liggend topgezelschap, maar twee inspirerende voorstellingen die elk op een eigen maar indringende manier inzoomen op de positieve, bevrijdende en richtinggevende kracht van verbeelding en idealisme.

// Kick-off NDD: REDO & THE DREAMERS

Het lichaam van Redouan Ait Chitt, fenomeen in de breakdancewereld, vertoont bij zijn geboorte zonder enige medische verklaring bijzondere afwijkingen. Redouan gelooft echter niet in grenzen; hij gelooft in zichzelf en werd een internationaal geroemde breakdancer en motivational speaker. Redouan opende niet alleen het festival in 2019 met zijn voorstelling *REDO*, maar won enkele dagen ook nog eens de Zwaan voor meest indrukwekkende dansprestatie.

In 2018 maakten Ivgi & Greben *We Are In Trouble* met migratie en vervreemding als thema. Daarop volgt *De Voorlopers*, waarin een aantal individuen zich als eerstelingen op een verre planeet vestigen. Zij gaan op zoek naar de waarden en idealen die de basis van hun gemeenschap gaan vormen. Tijdens de opening van de Dansdagen presenteerde het choreografenduo Ivgi & Greben een gloednieuw stuk uit *De Voorlopers*, genaamd *The Dreamers*, waarin de positieve, bevrijdende en richtinggevende kracht van idealen centraal staat.

// Programma

De programmering van NDD was ook in 2019 een selectie van de meest indrukwekkende voorstellingen van het afgelopen seizoen, gecombineerd met premières en nieuwe projecten. Van klassiek ballet tot urban, van avant-garde tot moderne dans, van oude meester tot mid career maker en jong talent, en van performance art tot dans voor een jong publiek.

// Publiek

In 2019 lag de focus sterk op publieksonwikkeling, waarbij onder meer de verbinding met een nieuw, jonger publiek werd gezocht. Van belang daarbij was het verder ontwikkelen van de projecten *Club Tweak* en *Bloedbanden*, waarvan in 2018 pilots hadden plaatsgevonden.

Onderdeel van de publieksstrategie was het tonen van dans buiten de black box van het theater: dat betekent naast onder meer Theater aan 't Vrijthof en de AINSI dat ook de lounges en lobby van The Student Hotel en nachtclub Complex werden betrokken bij de programmering. Uit onderzoek blijkt dat de Nederlandse Dansdagen is geslaagd in de missie om jonger publiek te bereiken: NDD bereikt de groep millennials (grotweg <40 jaar) beter dan het gemiddelde podiumkunstenfestival: 23% van de NDD-bezoekers valt in deze groep (versus 8% gemiddeld).

Naast deze belangrijke ontwikkeling is stevig ingezet op gastvrijheid en de uniciteit van de locatie van het festival in het sfeervolle Maastricht. Evenals de prijs-kwaliteit verhouding en de kwaliteit van het programma waarden de bezoekers met name de locatie en gastvrijheid van NDD. We zijn er trots op deze doelstellingen te hebben bereikt.

In 2019 ontving het festival 11.847 betalende bezoekers en in totaal 14.463 bezoekers: niet alleen een forse stijging ten opzichte van 2018, maar ook een mooi percentage van maar liefst 19% aan nieuwe bezoekers. Het gemiddelde beoordelingscijfer van de bezoekers was 8.1 (in 2018 was dat 8.0; ook vergeleken met andere podiumkunstenfestivals die gemiddeld een 7.8 scoren is dit aanmerkelijk hoger).

// Pijlers

De focus op het dichtbij brengen van dans en de maatschappelijke oriëntatie van het festival wordt vertaald naar vier pijlers, waarlangs het festival geprogrammeerd werd: kwaliteit, innovatie, impact en dialoog.

PIJLER 1. KWALITEIT

In de programmering blijft NDD altijd kiezen voor kwaliteit, van jong talent tot mid-career makers tot grote gezelschappen. Voor de programmering van 2019 is daarbij expliciet gefocust op de actualiteit en diversiteit van de Nederlandse dans. In de bijlage vind u het volledige programma-overzicht.

Enkele *highlights* van 2019:

// **Unmute van Keren Levi**

De première van een poëtische voorstelling waarbij drie dansers en twee musici van Slagwerk Den Haag dans, live muziek en digitale geluidslagen door elkaar heenweven. Door sensoren op hun lichaam te dragen spelen technologie en de fysieke vaardigheden van de dansers op elkaar in en genereren ze een biologerend landschap van stemmen en geluiden;

// **Black Memories van Danstheater AYA, Tafel van Vijf en Backbone**

Een voorstelling op het snijvlak van de trots op de rijkdom aan culturen in Nederland enerzijds en het scherpe contrast met een pijnlijk, onverwerkt slavernijverleden anderzijds. De voorstelling mixt dansvormen, theater, geschiedenis, live muziek en zang tot een rijk en spannend geheel, dat de kijker aan het denken zet.

// **Threesome van Connor Schumacher**

Drie eigenzinnige werken waarin Schumacher de wereld presenteert zoals hij deze ziet: hardcore en in your face. Invloeden uit jazz en musical zorgen voor absurde, humoristische en vaak schurende scènes.

// **Luid (3+) van Tout Petit**

Het tweede deel van het tweeluik Licht en Luid gaat over de gevoeligheid van jonge kinderen voor veranderingen in licht en geluid. De grote installatie die de twee dansers met hun hele lichaam bespelen zorgt voor een uitdagend spel vol klank, dans, muziek en beweging.

// **Between Us van The Ruggeds**

De internationale beroemde breakdance crew The Ruggeds uit brengen een show waarin vriendschap gevierd wordt. Bezoekers worden meegesleept in hun wereld vol humor, levenslust, acrobatiek en breakdance.

// **Victory van Cecilia Moiso**

Deze komische treurige en soms ronduit pijnlijke voorstelling is een mix van dans, theater en slapstick waarin vier uitzonderlijke performers en een muzikant in razend tempo van de ene in de andere mislukking vallen. Fouten worden groots gevierd en er wordt steeds virtuozer gefaald.

// **Meesterwerken Tijdens Meesterwerken**

Voorheen *Feest van de Nederlandse Dansdagen* is de rijkdom van de Nederlandse dans in zijn volle breedte te ervaren. Dit is het enige moment in het jaar waarop de topgezelschappen zoals Scapino Ballet Rotterdam, Het Nationale Ballet en Introdans op één podium te bewonderen zijn. Deze editie van Meesterwerken toonde onder meer Romeo en Julia door Het Nationale Ballet in de wereldberoemde choreografie van Rudi van Dantzig, een fragment uit het baanbrekende Shin A Lam door Scapino Ballet, een verbluffend fragment uit Airman door Another Kind of Blue en de mooiste frases uit de hitproducties Black Cake van Hans van Manen en Rushes van Inbal Pinto, Avshalom Pollak & Robby Barnett door Introdans.

// **Filmprogramma bij Cinema Lumière**

Het filmprogramma omvatte maar liefst drie dansfilms / filmavonden. Ten eerste de film *The White Crow*, een elegante en liefdevolle vertelling van het leven en de loopbaan van de eigenzinnige en gedreven balletdanser Rudolph Nureyev, geregisseerd door Ralph Fiennes. De tweede titel, ook over Nureyev, was een documentaire over deze wereldberoemde balletdanser die geboren werd in een straatarm gezin in Siberië en als één van de eerste klassieke dansers een iconische status in de populaire cultuur bereikte. Ten slotte toonde NDD op 1 avond 3 meesterwerken van het Nederlands Dans Theater (NDT), als eerbetoon aan het Haagse gezelschap dat in 2019 zijn 60-jarig jubileum vierde.

PIJLER 2. **INNOVATIE**

Vernieuwing vormt de zuurstof voor een vitale danssector. In 2019 presenteerde en/of realiseerde NDD de volgende innovatieprojecten:

// **Virtual Residency 155 (eenvijfvijf)**

Virtual Residency 155 (eenvijfvijf) is een formatie creatieve vrienden bij elkaar gebracht door een gedeelde passie voor bewegingsvormen, muziek, film, bizarre humor en kunst. In 2018 won 155 de Prijs van de Nederlandse Dansdagen Jong Publiek. Het geldbedrag dat zij daarmee wonnen is deels ingezet om tijdens NDD 2019 onderzoek te doen en het maakproces vrij spel te geven. Gedurende het hele festival woonden, werkten, dansten, eten, dronken, ruzieden, lachten en sliepen de dansers van 155 in de SAM Decorfabriek. Middels een livestream op de website van NDD viel hun proces te volgen: een uniek inkijkje in de totstandkoming van een voorstelling. Op de laatste festivaldag, zondag 6 oktober, opende 155 de deuren van SAM Decorfabriek om het publiek, bestaand uit zowel algemeen geïnteresseerd publiek als professionals, een sneak preview te geven van de voorstelling 'Controle', die in 2020 in première zal gaan.

Deze virtual residency heeft veel waardevolle input opgeleverd die we in de verdere uitwerking de komende jaren zullen inzetten om de online connectie tussen maker en publiek te optimaliseren.

// **'10 Seconds Dance' – app**

Tijdens NDD vond de lancering en presentatie van de 10-seconds dance app plaats: een app die de mogelijkheid biedt om dans op speelse wijze en online toegankelijk te maken voor een breed publiek. De ontwerpers van deze app demonstreerden hoe je in de app als gebruiker een dansfrase van 10 seconden opneemt, die als inspiratiebron dient voor de volgende gebruiker. De app belooft een meerwaarde te zijn voor de huidige cultuurpraktijk en kan een brug slaan tussen de professionals en publiek, en tussen educatieve- en kunstinstellingen. NDD is partner in de ontwikkeling van de 10 Seconds Dance App en volgende stappen ten aanzien van de uitwerking ervan zullen ook in de toekomst op NDD gepresenteerd blijven worden.

// **dansMuseum**

Het Nederlands Dansdagen dansMuseum is een doorlopend onderzoek, geïnitieerd in 2017 om aandacht te vragen voor dans als vorm van immaterieel cultureel erfgoed. Het dansMuseum van NDD brengt het rijke culturele erfgoed van de Nederlandse dans voor het voetlicht als bron voor inspiratie en innovatie voor een nieuwe

generatie makers. Dit onderzoek vindt plaats in de vorm van een jaarprogramma voor Masterstudenten Arts and Heritage (specialisatie Arts & Audience) van de Universiteit Maastricht onder leiding van dansMuseum-curator en choreograaf Stephen Shropshire.

In 2019 kwam de werkgroep dansMuseum tot een meer conceptuele interpretatie van een traditionele museumtentoonstelling: *Extinctus/ Extantem* is een tentoonstelling in de vorm van een publicatie, een draagbaar archief van artikelen, essays en interviews die allen in het teken staan van vergeten en verloren bewegingen in de Nederlandse dans. Een exemplaar van *Extinctus / Extantem* kan op verzoek worden nagezonden.

Daarnaast presenteerde en/of verbond het dansMuseum tijdens NDD 2019 drie tentoonstellingen aan het festival: Conny Janssen Danst in Theater aan het Vrijthof, Katja Heitmann's Museum Motus Mori in Marres, Huis voor Hedendaagse Cultuur, en P. Struycken – Kleur: Weelde en Veranderlijkheid in Hedge House, Kasteel Wijlre.

// Club Tweak

Club Tweak is hét clubevent van NDD. In 2018 ontwikkelde het festival een pilot om een jongere doelgroep kennis te laten maken met dans en te activeren deel te nemen aan dans. In de Maastrichtse nachtclub Complex toonden grensverleggende dansmakers en performance artists hun werk op de beats van fameuze deejays Dimitri en Supernature Soundsystem. De avond is zorgvuldig opgebouwd en samengesteld door Marc van Loon (Random Imperfections) in samenwerking met Maastrichtse dansfeestorganisatoren HOT LINE en het eveneens Maastrichtse modeplatform Fashionclash. Enkele Club Tweak performances waren New Way Vogue van Sarada Sarita, Glittergods van Jesus de Vega en Emotional Porn van Keren Rosenberg. Ook dansers en choreografen die in het festival te zien waren, zoals Connor Schumacher, speelden een rol op deze avond, waar door de verbinding met het festival meer lading kreeg. In 2019 werd een inhoudelijke slag geslagen ten opzichte van 2018 en er werd tevens meer publiek bereikt.

// The Resident

Dunja Jovic won in 2018 de Prijs van de Nederlandse Dansdagen Maastricht. Het nieuwe werk gecreëerd vanuit deze prijs ging tijdens de editie 2019 in première. Jovic is een van de spannendste jonge choreografen van dit moment met werk dat via vervreemding van karakters en een filmische atmosfeer diep weet te intrigeren.

PIJLER 3. IMPACT

NDD kiest al jaren voor actieve publieksbetrokkenheid op verschillende niveaus. Dit kan variëren van een vrijblijvende activiteit waarbij het accent ligt op plezier en gezond beweging, een locatieproject waarin professionals en amateurs samenwerken tot het agenderen van sociaal maatschappelijk urgente thematiek. Bij deze projecten staan maatschappelijke kracht en waarde centraal. De impactprojecten in 2019 waren:

// DanceAble – Artistic Lab

DanceAble – Artistic Lab is een initiatief van collega-festival Holland Dance Festival, met als doel de dansmogelijkheden voor mensen met een beperking te vergroten en talentontwikkeling te stimuleren. Het *DanceAble Artistic Lab* vond plaats ten tijde van Festival de Nederlandse Dansdagen in Maastricht van 30 september tot 5 oktober 2019 in AINSI. Onder de titel 'Other artists, other bodies' gingen Nederlandse dansers en choreografen samen met collega's uit Griekenland, Polen, Zweden, Italië aan de slag. De dansers werden begeleid door twee Engelse experts op het gebied van inclusiedans, Adam Benjamin en Jeanfer Jean-Charles en er waren tolken aanwezig om de taalbarrières te slechten.

Tijdens het *Artistic Lab* is een basis gelegd voor een serie Mixed Doubles duetten, die in première gaan ten tijde van het Holland Dance Festival. Hiermee is een mooie connectie en samenwerking tussen beide festivals ontstaan. De inbedding in NDD was een absolute meerwaarde voor het project DanceAble enerzijds: het gaf de mogelijkheid deze belangrijke stappen op het gebied van inclusiedans zichtbaar te maken voor professionals en publiek. Anderzijds bracht DanceAble ook NDD een kans om in te spelen op de actualiteit en de ontwikkelingen binnen de dans mede vorm te geven.

// Bloedbanden?

Bloedbanden vertelt het dansverhaal van conventionele en onconventionele families. Dit jaar werd er een '?' toegevoegd aan de titel: *Bloedbanden?*. Het vraagteken nodigt uit om na te denken over wat een bloedband is en hoe deze er uit ziet of kan zien. *Bloedbanden 2019* vertelde het dansverhaal van zowel traditionele families, waaronder onder meer twee zussen, een nichten & nevengroep en een alleenstaande vader met vier dochters, als andere vormen van bloedbanden, waaronder een uitbundige vriendengroep en een individu op zoek naar haar bloedbanden. De deelnemersgroepen kwamen uit de regio Maastricht, 1 uit Heerlen en 2 uit de regio Sittard en zijn benaderd door samenwerkingspartner Huis voor de Kunsten.

Iedere deelnemende groep werd uitgedaagd om een korte voorstelling te creëren onder leiding van een coach. Dit seizoen van *Bloedbanden?* werd geleid door acht coaches van drie verschillende HBO-dansdocenten opleidingen. De voorbereiding en uitvoering waren in handen van Axelle De Rore, met productionele ondersteuning van Wouter Ramakers. Elke voorstelling werd vier keer gespeeld tijdens NDD. De twee voorstellingsroutes bestonden elk uit zes choreografieën door zes verschillende deelnemersgroepen. De uitvoeringen vonden plaats op diverse plekken in het gebouw van The Student Hotel te Maastricht: van de clubruimte onder het hotel tot en met verschillende zalen en kamers. Deze locatie werkte erg inspirerend en was wegens haar eigentijdse uitstraling een laagdrempelig toneel voor *Bloedbanden?* Door deze ongebruikelijke locatie trokken de voorstellingen ook de aandacht van voorbijgangers en andere festivalbezoekers.

De verschillende doelstellingen van *Bloedbanden?*, zoals de inhoudelijke doelstelling om een betekenisvolle dialoog rond het thema familie te bewerkstelligen, relationele thema's gedurende de maakprocessen binnen de families te behandelen, de publieksdoelstelling ten aanzien van het verlagen van drempels en de professionele doelstelling van het verdiepen van de praktijk van de coaches (choreografen-in-opleiding) zijn naar tevredenheid behaald. De voorstelling heeft het publiek aan het denken gezet en de deelnemers hebben onderling hun band verdiept doordat hun deelname zowel verbaal als non-verbaal een dialoog heeft gestart. Aandachtspunt hierbij is wel dat de onderlinge banden en verhoudingen kunnen voorafgaand (of juist achteraf) beter worden gecommuniceerd aan het publiek, om zo de betrokkenheid nog meer te vergroten.

// De Toegift

De Nederlandse Dansdagen is samen met enkele andere festivals die aangesloten zijn bij Verenigde Podiumkunstenfestivals, het samenwerkingsverband van meer dan 40 landelijke festivals, initiatiefnemer van het project 'Geef een Toegift'. Met dit project wordt publiek opgeroepen een (deel van een) entreekaartje te kopen voor iemand met minder financiële middelen. In 2019 nodigde NDD het publiek uit om een donatie te doen bij het bestellen van tickets voor één van onze festivalvoorstellingen, waarbij men 50% meebetaalde aan een extra kaartje voor de voorstelling *Between Us* van The Ruggeds.

De realisatie van de Toegift en de keuze voor de ontvanger kwam tot stand in samenwerking met Stichting Kannunik Salden/Nieuwenhof uit Maastricht. De ontvanger van 2019 was Stichting LEFteam: zij werken met jongeren in de leeftijd van 14 tot 27 jaar uit Maastricht die zoekende zijn naar hun talenten en vaak buiten de kaders van de eerste- en tweedelijns zorg vallen. In groten getale (ruim 50!) kwamen jongeren, familieleden en begeleiders op zondagmiddag 6 oktober naar Theater aan 't Vrijthof voor de voorstelling *Between Us* van breakdance crew The Ruggeds. Tijdens de meet& greet na afloop kwam het gesprek goed op gang; ook de jongens van The Ruggeds hebben perioden gekend dat ze de weg even kwijt waren, op school en in het dagelijks leven. Dankzij het ontdekken en ontwikkelen van hun talent, voor The Ruggeds was dat dans, kwamen ze weer op het rechte pad, aldus enkele dansers. Dit bijzondere gesprek sloot naadloos aan bij de doelstelling van LEFteam.

// Warming Up

De dagelijkse warming-up is de ideale manier om een breed publiek op een laagdrempelige manier kennis te laten maken met dans, door actief mee te doen. Dankzij een samenwerking met studenten van de opleiding dans aan het CIOS in Sittard konden publiek en professionals ook in 2019 op energieke wijze aan hun dag beginnen. In de kiosk op het Vrijthof gaven ze – zelfs in de regen – dagelijks een warming-up.

PIJLER 4. DIALOOG

NDD hecht bijzondere waarde aan de ontmoeting met en tussen dansprofessionals die het festival elk jaar in groten getale bezoeken en tussen dansprofessionals en publiek. Ons professionalsprogramma bood ook in 2019 dansprofessionals de gelegenheid om te netwerken en hun visie op actuele ontwikkelingen uit te wisselen. Dialoogprojecten in 2019 waren:

// De Staat van de Nederlandse Dans

De Staat van de Nederlandse Dans is de opening van het jaarlijkse Debat van de Nederlandse Dans, waar het veld en beleidsmakers het gesprek aan gaan met elkaar over de huidige staat van de Nederlandse dans en de meest actuele kansen en knelpunten in de sector. De Staat van de Nederlandse Dans werd in 2019 uitgesproken door choreograaf Jasper van Luijk (1987). Sinds 2017 opereert hij vanuit zijn eigen stichting/ dansgezelschap SHIFFT. Van Luijk gebruikt het podium voor een pleidooi voor de mid career maker. Na een korte introductie over zijn loopbaan als choreograaf krijgt zijn uiteenzetting al snel een politieke wending: “Tegenwoordig gaat het om resultaat versus proces.” De onafhankelijke choreograaf doelt hiermee op het gebrek aan tijd en ruimte voor ontwikkeling en experimenten. “Je moet in korte tijd tot grote hoogte stijgen en daarna word je geslacht.” Als je oud wordt of geen “succes” meer behaalt, ben je niet meer relevant, meent Van Luijk. Daardoor kunnen nieuwe makers niet opboksen tegen de grote spelers. In bijlage 1 vind u de Staat van de Dans zoals uitgesproken door van Luijk.

// Het Debat van de Nederlandse Dans

Het Debat van de Nederlandse Dans werd geleid door Annette Embrechts (de Volkskrant). Gespreksleiders waren verder o.a. Roy Cremers (VoordeKunst), Joery Wilbers (ECI Cultuurfabriek), Bas Verberk (Raadslid Tilburg en LKCA) en Lotte Ravenhorst (BMC). Het debat vond dit jaar plaats op een bijzondere locatie in de stad, namelijk het Stadhuis.

Na de oplevering van de brandbrieven in 2018 waarin de sector brandpunten formuleerde voor bestuurders en in het bijzonder de minister is het nu tijd voor het vervolg. In vier werksessies bepaalden de deelnemers zelf de urgentie van de knelpunten en droegen daar mogelijke oplossingen voor aan. De onderwerpen van de werksessies waren jeugddans, financiering & beleid, mid career makers en fair practice. In bijlage 2 vindt u een verslag van de verschillende werksessies.

// Prijzen

Uiteraard werden tijdens het Gala van de Nederlandse Dansdagen traditiegetrouw verschillende prijzen uitgereikt, waaronder dit jaar ook de Gouden Zwaan. Conny Janssen, artistiek leider van Conny Janssen Danst, ontving van Minister van Engelshoven deze prestigieuze prijs voor de grote bijdrage die zij met haar carrière aan de Nederlandse dans heeft geleverd. Choreograaf, theatermaker en performer Cecilia Mo시오 mocht de Prijs van de Nederlandse Dansdagen Jong Publiek 2019 ontvangen. Choreograaf Connor Schumacher is de winnaar van de Prijs van de Nederlandse Dansdagen Maastricht 2019. Aan de stimuleringsprijzen is een geldbedrag van respectievelijk € 10.000,- verbonden voor een nieuw te creëren werk, dat in 2020 tijdens het festival in première gaat.

De Zwaan voor ‘meest indrukwekkende dansproductie 2019’ werd toegekend aan *The Way You Sound Tonight* van Arno Schuitemaker. Danser Redouan Ait Chitt kreeg de Zwaan voor ‘meest indrukwekkende dansprestatie 2019’ voor zijn rol in *REDO* van Shailesh Bahoran/ Illusionary Rockaz Company.

// De Rode Loper

De Rode Loper is het NDD programmaonderdeel waarbij het podium wordt gegeven aan wetenschappelijk en artistiek onderzoek op het gebied van dans. Het doel is om bij te dragen aan verspreiden van dansonderzoek, dit te delen met een breed publiek en innovatie binnenin de danskunst aan te jagen. Het dansonderzoek is niet gebonden aan een bepaalde discipline en omvat zowel historisch en sociologisch onderzoek als onderzoek vanuit de theater-, bewegings- en bestuurs- wetenschappen. In 2019 werden onder meer presentaties gegeven door Liesbeth Lim over het Medisch Centrum voor Dansers en Musici en haar voortgang van Boni Rietvelds' erfgoed op het gebied van onderzoek naar blessures van dansers. Jeroen Fabius sprak over het belang van onderzoek in het (dans)onderwijs, de rol van het kijken (*the gaze*) en de relatie tussen performer en toeschouwer. Katrina Brown gaf een talk over haar werk als choreograaf/onderzoeker/docent en haar onderzoek waarin zij zich richt op tekeningen en sporen die performers achterlaten als een herinnering aan de actie.

// Open Studio's

In *Open Studio* krijgen getalenteerde choreografen de kans om specifieke thema's, onderwerpen en of experiment van hun bewerking of nieuwe choreografie (verder) uit te werken en met het publiek te delen. In 2019 werden er *Open Studio's* georganiseerd met Ivgi & Greben, DanceAble en 155. Ook vond er een ontbijtgesprek plaats met Arno Schuitemaker. Het ontbijtgesprek was een nieuw format en is dusdanig positief geëvalueerd door alle betrokkenen inclusief het publiek dat dit in 2020 zal worden voortgezet en uitgebreid.

// Nagesprekken

Na afloop van diverse voorstellingen vonden nagesprekken plaats: zo gingen Danstheater AYA, Keren Levi, Cecilia Moisiso, Dunja Jovic, Joost Vrouwenraets & Loran Delorge in gesprek met het publiek over de inhoud en thematiek van hun voorstellingen.

// Diners

Naast deze programma's waarbij dialoog centraal staat, wordt er ook ontmoeting gefaciliteerd tijdens het Diner D'Honneur, waarbij traditiegetrouw de genomineerden van de dansprijzen geïnterviewd worden voorafgaand aan het Gala. Het diner was ook dit jaar een uitgelezen gelegenheid voor dansgezelschappen en dansmakers om informeel met theaterprogrammeurs en -directies in gesprek te gaan. Voor het reguliere publiek waren ook kaartjes beschikbaar om deel te nemen aan dit

bijzondere diner. Naast het Diner D'Honneur wordt het publiek in het weekend de mogelijkheid geboden zij-aan-zij met de dansers en het team van NDD te eten tijdens het maaltijdbuffet in het festivalhart in Theater aan het Vrijthof.

// Moving Meetings: Internationale gasten en Programmeurs

Ook in 2019 bracht NDD internationale dansprogrammeurs, artistiek directeuren en curatoren in aanraking met Nederlandse makers en dansgezelschappen. Dit onderdeel vindt plaats in samenwerking met Dutch Performing Arts. Het uitgangspunt hierbij is om de Nederlandse maker (internationaal) te profileren, en als festival een eventuele samenwerking tussen de buitenlandse partij en de Nederlandse maker te kunnen faciliteren. In 2019 werd met name ingezet op Azië, omdat hier een kansrijke markt is voor dans. Onder de deelnemers bevonden zich programmeurs uit onder meer China en Korea. Het programma is in 2019 interactiever gemaakt, waardoor er meer aandacht was voor uitwisseling tussen de programmeurs onderling maar ook tussen het veld (zowel Nederlandse programmeurs als makers en dansers) en de genodigden. De inspanningen van NDD en Dutch Performing Arts hebben onder andere geresulteerd in het programmeren van Cecilia Moisiso op het Guangdong Dance Festival.

3.3 MARKETING & COMMUNICATIE

Het afgelopen jaar hebben we onze belofte aan bezoekers aangescherpt met de propositie 'Dans dichtbij'. De focus lag op het actief verbinden van publiek met de dansprofessional, met aandacht voor publieksservice, publiekswerking, inclusiviteit, verbinding met de stad en het aanboren van nieuwe marktsegmenten met nieuw aanbod.

FOCUS EN KWALITEIT IN COMMUNICATIEVAN HET PROGRAMMA

We streefden in 2019 naar meer focus, een hogere kwaliteit en minder versnippering in de communicatiemiddelen. Het afgelopen jaar hebben we de programmaonderdelen nog beter gebundeld en aangescherpt.

// Heldere proposities

Zo werd bijvoorbeeld het *Feest van de Nederlandse Dans* omgedoopt tot *Meesterwerken*. Deze titel dekte de lading veel beter en dat werd bevestigd door de opvallend goede voorverkoop in mei en juni 2019. Het project *Bloedbanden?* wekte in 2018 al veel nieuwsgierigheid op bij nieuwe publieksgroepen, maar de complexiteit van de communicatieboodschap (verschillende routes, verschillende tijdstippen per avond) verzwakte de toegankelijkheid. In 2019 hebben we daar goed op gereageerd: de propositie werd helder, de communicatie zo toegankelijk mogelijk en de locatie drempelverlagend en prikkelend (Student Hotel). *Bloedbanden?* trok veel nieuwe bezoekers en had impact op de deelnemers, de bezoekers als ook op de omgeving.

// Series als gids

We hebben een aantal series in het leven geroepen, die vooral als gids fungeerden voor verschillende publieksgroepen. Zo werden bijvoorbeeld professionals actief benaderd om hun bezoek aan het festival te verlengen met een bezoek bij *Club Tweak* en het programma op de zondag. Maastrichtse cultuurliefhebbers werden gewezen op het brede programma doordeweeks met voor elke dag een toegankelijk programmaonderdeel. Studenten kregen een voor hen interessante selectie aangeboden.

// Fasering in kaartverkoop

In mei gingen vijf toegankelijke publieksprogramma's in de verkoop, tegelijkertijd met de start van de voorverkoop van het seizoen 19/20 van Theater aan het Vrijthof. De kaartverkoop kreeg daardoor meteen een boost en bijvoorbeeld *Meesterwerken* was snel uitverkocht. In de zomer ging de volledige kaartverkoop van start, waarbij vrienden en abonneementhouders van Theater aan het Vrijthof konden profiteren van een vroege voorverkoop.

// Storytelling

Mensen hebben behoefte aan achtergrondverhalen over de dansers en meer context bij de voorstellingen. Het festival heeft daarom een aantal verhaallijnen in de etalage gezet, bijvoorbeeld rondom de winnaar van de Gouden Zwaan *REDO*, de Staat van de Dans, *DanceAble* en *Bloedbanden?*. Dansgezelschappen zijn niet altijd goed voorbereid of geoutilleerd om zelf context en verhalen rond hun verhalen aan te bieden. Naast budgetten die niet toereikend zijn, is ook het artistieke maakproces

daar nog niet op in gericht. Bij jonge makers is het al veel gebruikelijker om online content te ontwikkelen tijdens het maakproces, voor grotere gezelschappen en 'oudere' makers is dat niet zo. De komende jaren zal het festival de sector daarbij ondersteunen.

PROFESSIONALISERING VAN DE MIDDELEN

In 2019 hebben we een nieuwe en eigentijdse website gelanceerd, gericht op het gebruiksgemak en beleving van de bezoeker. Deze website is ontwikkeld door een jong, Maastrichts bureau en biedt mogelijkheden om de komende jaren de website uit te bouwen tot een innovatief en volwaardig eigen communicatiekanaal. Bovendien werd er specifiek gewerkt aan de optimalisatie van het bereik én conversie van de nieuwsbrief en social media-kanalen. Hier is echter nog terrein te winnen: het vrijmaken van tijd en aandacht hiervoor is een aandachtspunt voor 2020.

In 2019 is eveneens een slag geslagen ten aanzien van de uitstraling van het festivalcentrum, waardoor de publieksbeleving versterkt werd. De samenwerking met Theater aan het Vrijthof droeg bij aan de ambities. Er stond een goed bemande informatiebalie in de hal van Theater aan het Vrijthof en er werd koffie geschonken door een lokale mobiele koffiebar.

BEREIK BREED PUBLIEK

Het festival heeft dit jaar het danspubliek bereikt en aan zich verbonden door een goede samenwerking met gezelschappen en festivallocaties. Deze samenwerking mag de komende jaren nog intensiever. We hebben getracht om meer cultuurliefhebbers (in brede zin) te bereiken in de stad Maastricht e.o. door samenwerking met partners uit de stad. Met gerichte acties hebben we jongeren, studenten en families bereikt. Het bereiken van een breed, jong, divers publiek is nauw verbonden met de programmering die voor hen wordt aangeboden. Met *Club Tweak*, *Bloedbanden?* en *dansMuseum* bereikten we nieuwe doelgroepen.

// Publieksonderzoek

In 2019 is in opdracht van het VSB Fonds na afloop van het festival een publieksonderzoek uitgezet. Daaruit bleek onder andere dat 19% nieuwe bezoeker was, 23% van hen bezocht voor het eerst een festival in dit genre. 40% bezocht drie of meer onderdelen tijdens het festival, 38% bezocht één programmaonderdeel. Als belangrijkste motivaties om het festival te bezoeken noemde het publiek de kwaliteit van het programma (94%), de festivallocatie (47%) en de gastvrijheid (21%). Bezoekers gaven het bezoek aan het festival gemiddeld een 8,1 en 91% is van plan volgend jaar weer te komen. In bijlage 3 vindt u het volledige publieksonderzoek.

BEHALEN VAN MARKETINGDOELSTELLINGEN

// Substantiële vermeerdering van het huidig aantal bezoekers

In 2019 is er grotere zaalbezetting gerealiseerd. Het festival heeft 11.847 tickets uitgegeven, wat 82% zaalbezetting heeft opgeleverd. De inkomsten aan recettes waren 83.154 euro, waarmee we bijna de target van 85.000 euro hebben gehaald.

// Grotere naamsbekendheid en helder imago creëren bij potentiële bezoekers uit Maastricht en de Euregio

In samenwerking met een aantal partners is er ingezet op het vergroten van de naamsbekendheid en een helder imago bij potentiële bezoekers uit Maastricht. Desalniettemin is het budget niet toereikend om breed zichtbaar te zijn in de stad met bijvoorbeeld outdoor-campagnes en dat is jammer, omdat de stad Maastricht en de regio zich daar wel goed voor leent: uit onderzoek komt naar voren dat een groot deel van de bezoekers tijdens hun bezoek aan Maastricht pas bekend werd met het festival De Nederlandse Dansdagen. Streven is om dat percentage omlaag te brengen. Uit kwalitatief onderzoek blijkt dat bewoners van Maastricht trots zijn op de kwalitatieve en exclusieve dansprogrammering van het festival. Die trots mag nog meer geconsolideerd worden met grote zichtbaarheid in de stad.

Aan naamsbekendheid wordt nu vooral gewerkt via online communicatie en in samenwerking met partner-autoriteiten in de stad. De samenwerking met lokale en regionale media is bestendig, maar het is essentieel dat deze samenwerking de komende periode verstevigd wordt om in de toekomst genoeg bekendheid te genereren in de regio. De volgende jaren kan de focus ook verbreed worden naar

potentieel publiek uit de Euregio. In bijlage 4 vindt u een selectie van artikelen die in de pers verschenen over NDD.

// **Consolideren van het sterke huidige imago bij bezoekers, stakeholders en professionals en hen blijven binden**

De 'eigen' vaste bezoekers, professionals en stakeholders werden vooral geïnformeerd via de brochure van het festival, uitnodigingen en online nieuwsbrieven. Overige dansliefhebbers werden vooral bereikt via makers en artiesten van het festival en Theater aan het Vrijthof. Van de bezoekers zegt 20% te zijn geïnformeerd over het festival via de brochure en 13% via makers en artiesten van het festival.

De organisatie van het festival heeft geïnvesteerd in het huidige CRM systeem ten dienste van het relatiemanagement. Stakeholders van het festival en de Vrienden werden uitgenodigd voor de opening van het festival, welke dit jaar plaats vond op een gloednieuwe locatie, de Muziekgieterij. Er was hier ruimte voor ontmoeting voor de (Maastrichtse) stakeholders.

De abonneementhouders van Theater aan het Vrijthof werden op de hoogte gebracht van het festival via de brochure van het theater dat in grote oplage verspreid werd in mei en online nieuwsbrieven. Het theater heeft een groot bereik. Deze vaste bezoekers reageerden vooral op de grote publiekstrekkingen. De samenwerking met het theater is vruchtbaar gebleken en de wens is om die samenwerking door te zetten. Er is ingezet om het aantal bezoeken per vaste bezoeker tijdens festival te verhogen d.m.v. speciale programmeringslijnen en bijzondere service.

// **Interne focus op het vergroten van de hospitality**

De organisatie heeft in 2019 twee interne brainstorms gewijd aan het vergroten van de hospitality. Hospitality ligt niet alleen bij de marketeers, maar vraagt om aandacht van alle medewerkers: van programmeur tot educatief medewerker, van vrijwilliger tot technicus. Een aantal stappen zijn gezet en de focus blijft de komende jaren op het vergroten van de gastvrijheid en publieksservice. Het publiek heeft de gastvrijheid gewaardeerd met een 8,3 (benchmark festivals 7,9).

// **Development**

Ook in 2019 is er binnen de organisatie prioriteit gegeven aan development. Dit heeft onder meer geresulteerd in het verbinden van een aantal belangrijke patrons aan het festival en verkennende gesprekken met diverse lokale en nationale bedrijven. In 2020 wordt gewerkt aan het consolideren van het met name in de afgelopen 2 jaar opgebouwde netwerk en het daarop kapitaliseren.

4. NDD IN CIJFERS: Prestatieverantwoording

PRODUCTIES	HUIDIG BOEKJAAR
Coproductie	28
Productie derden	32
reprise eigen productie	3
Totaal producties (1 + 2 + 3)	63
<hr/>	
Producties grote zaal (vanaf 401 stoelen)	14
Producties midden (201 stoelen t/m 400 stoelen) en kleine zaal (tot en met 200 stoelen)	40

VOORSTELLINGEN	Aantal voorstellingen	Aantal bezoek
Reguliere voorstellingen standplaats	82	7014
Reguliere voorstellingen buiten standplaats	53	4876
Reguliere voorstellingen buitenland	11	1062
Regulier	146	12952
Schoolgebonden totaal (7 + 8 + 9):	5	521
<i>waarvan po</i>	3	249
<i>waarvan vo</i>	2	272
Totaal voorstellingen en bezoek (5 + 6)	151	13473

Gratis bezoeken	1626
Betaalde bezoeken	11847
<hr/>	
Bezoeken website totaal	18500
Aantal unieke bezoekers website	11000

OVERIGE ACTIVITEITEN	Aantal activiteiten	Aantal deelnemers
Schoolgebonden activiteiten (go/vo/mbo/ho)	13	225
Openbare activiteiten	42	6703
Totaal overige activiteiten (15 + 16)	55	6928

PRODUCTIES	ACTIVITEITENPLAN
Coproductie	29
Productie derden	21
reprise eigen productie	1
Totaal producties (1 + 2 + 3)	51
<hr/>	
Producties grote zaal (vanaf 401 stoelen)	15
Producties midden (201 stoelen t/m 400 stoelen) en kleine zaal (tot en met 200 stoelen)	40

VOORSTELLINGEN	Aantal voorstellingen	Aantal bezoek
Reguliere voorstellingen standplaats	87	7.490
Reguliere voorstellingen buiten standplaats	29	2.480
Reguliere voorstellingen buitenland	7	700
Regulier	123	10.670
Schoolgebonden totaal (7 + 8 + 9):		
<i>waarvan po</i>	2	160
<i>waarvan vo</i>	6	560
Totaal voorstellingen en bezoek (5 + 6)	131	11.390

Gratis bezoeken	2.030
Betaalde bezoeken	10.080
<hr/>	
Bezoeken website totaal	110.000
Aantal unieke bezoekers website	91.000

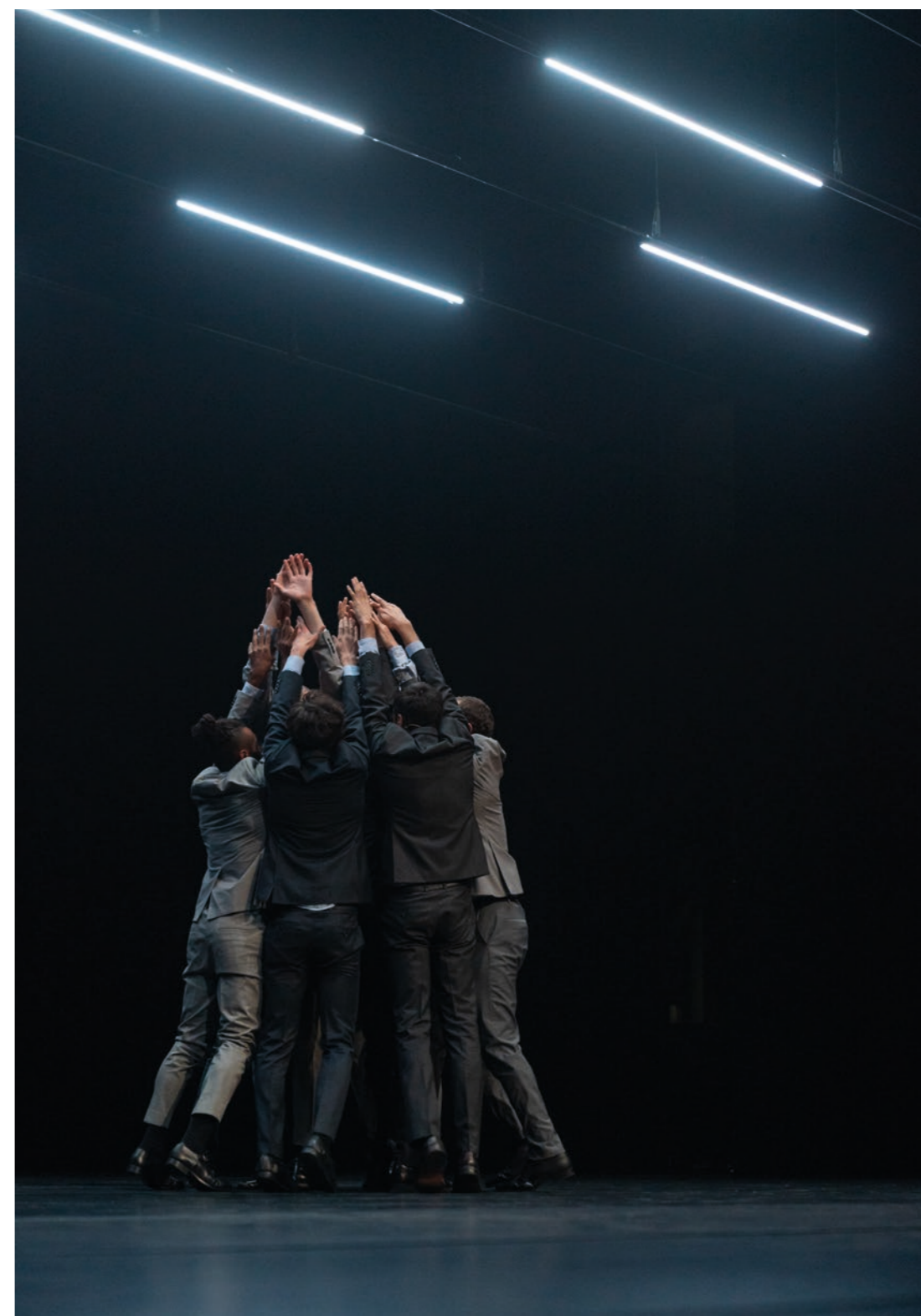
OVERIGE ACTIVITEITEN	Aantal activiteiten	Aantal deelnemers
Schoolgebonden activiteiten (go/vo/mbo/ho)	20	660
Openbare activiteiten	22	2.380
Totaal overige activiteiten (15 + 16)	42	3.040

PRODUCTIES	VORIG BOEKJAAR
Coproductie	22
Productie derden	24
reprise eigen productie	1
Totaal producties (1 + 2 + 3)	47
Producties grote zaal (vanaf 401 stoelen)	17
Producties midden (201 stoelen t/m 400 stoelen) en kleine zaal (tot en met 200 stoelen)	53

VOORSTELLINGEN	Aantal voorstellingen	Aantal bezoek
Reguliere voorstellingen standplaats	104	6.920
Reguliere voorstellingen buiten standplaats	25	1.868
Reguliere voorstellingen buitenland	8	3.735
Regulier	137	12.523
Schoolgebonden totaal (7 + 8 + 9):	0	0
<i>waarvan po</i>	0	-
<i>waarvan vo</i>	0	-
Totaal voorstellingen en bezoek (5 + 6)	137	12.523

Gratis bezoeken	3.014
Betaalde bezoeken	9.509
Bezoeken website totaal	104.229
Aantal unieke bezoekers website	77.838

OVERIGE ACTIVITEITEN	Aantal activiteiten	Aantal deelnemers
Schoolgebonden activiteiten (go/vo/mbo/ho)	0	-
Openbare activiteiten	43	4.092
Totaal overige activiteiten (15 + 16)	43	4.092

5. BIJLAGEN

5.1 DEBAT NEDERLANDSE DANSDAGEN 2019

Het is voor veel werkenden in de danssector van groot belang kennis met elkaar te delen, met elkaar in gesprek te gaan en knelpunten en kansen te delen. Festival de Nederlandse Dansdagen wil hier graag in faciliteren en ziet de grote meerwaarde van een debat en gesprek voor alle werkenden in de danssector van Nederland en haar partners.

Op 4 oktober 2019 vond het jaarlijkse debat plaats tijdens Festival de Nederlandse Dansdagen. Ditmaal in een nieuwe vorm waarbij deelnemers in sessies met vier urgente onderwerpen aan de slag zijn gegaan om oplossingen te formuleren.

Na de oplevering van de subsectordocumenten in 2018 waarin de danssector brandpunten formuleerde voor bestuurders en in het bijzonder de minister was het tijd voor het vervolg. Welke knelpunten zijn aangepakt en belangrijker, welke (nieuwe) knelpunten en kansen vragen direct aandacht en actie?

Sinds het verschijnen van de subsectordocumenten, zijn er verschillende stappen gezet door de sector zelf. Het debat tijdens Festival de Nederlandse Dansdagen is een van de vervolgstappen. Hieronder het verslag van dit debat.

Opening en De Staat van de Nederlandse Dans

Ronald Wintjens, directeur van de Nederlandse Dansdagen opende het debat en riep het veld op om tijdens het debat maar ook zeer zeker daarna actief met elkaar in gesprek te gaan over de kansen en knelpunten in de danssector, elkaar op te zoeken en nieuwe verbintenissen aan te gaan, specifiek met de politiek.

De Staat van de Nederlandse Dans 2019 werd na de opening uitgesproken door choreograaf Jasper van Luijk.

Debat

Meer dan 200 deelnemers gingen na de Staat van de Dans met elkaar in gesprek over de onderwerpen fair practice, subsidies en beleid, jeugddans en mid career makers. In vier sessies bepaalden de deelnemers zelf welke kansen en knelpunten het meest urgent zijn binnen bovenstaande thema's en formuleerden zij in gezamenlijkheid mogelijke oplossingen.

Oplevering belangrijke knelpunten en mogelijke oplossingen

1. Jeugddans:

Het is van belang om te investeren in langere termijn samenwerkingen.

Theaters en jeugddansgezelschappen willen scholen gezamenlijk benaderen. Maak dat mogelijk, zodat er een betere uitwisseling ontstaat. Een mogelijke oplossing zou kunnen zijn om meer in samenwerking of in collectieven op te trekken richting het onderwijs.

2. Financiering en beleid:

De podia staken de hand uit naar de danssector om intensiever samen te werken. Ook constateerden de deelnemers dat de huidige subsidiestructuur veelal niet meer voldoet aan de behoefte van en ontwikkelingen in het veld. Een oplossing zou zijn dat er een structuur komt die meer dienend is aan de ontwikkelingen die het veld doormaakt, specifiek voor de mid career makers die nu tussen wal en schip vallen.

3. Mid career:

Deze makers produceren vaker op een horizontale manier (door coproducties in de breedte) waarbij ze veel onderling samenwerken. Die bijzondere structuur van horizontaal maken, produceren en onderzoeken vertaalt zich niet terug in de huidige subsidiestructuur. Mid career makers zijn veelal niet op de 'grote' BIS gericht. Een groot deel van het middenveld (gezelschappen) en

5.2 STAAT VAN DE NEDERLANDSE DANS 2019

de mid career makers voelen zich niet gehoord en of gezien in dit 'system of exclusion'. Vaak zijn zij niet vertegenwoordigd in het veld en ontberen ze kapitaal om zich bijvoorbeeld aan te sluiten bij de NAPK. De mid career makers hebben dan ook geen eenduidige spreekbuis. Een oplossing zou kunnen zijn dat de mid career makers zich organiseren zoals de popcoalitie.

4. Fair Practice:

Er is een grote behoefte om inzichtelijk te maken wat fair practice op individueel niveau van een danskunstenaar betekent. Wat nog ontbreekt is het zichtbaar maken van enkele cases van makers die in een bepaalde fase van hun carrière staan. Deze voorbeelden heeft de danssector nodig om mogelijke oplossingen te kunnen formuleren en duidelijk te maken wat er op korte termijn nodig is voor deze grote groep makers in de sector.

Woordvoerder Cultuur Salima Belhaj van D66 gaf de aanwezigen een blik vanuit een wereld die de danssector minder vaak ziet, de politiek. Salima gaf de sector de tip om nog vaker zichtbaar te zijn en om haar collega's uit Den Haag uit te nodigen. Verder gaf ze aan dat ondanks dat de begroting nu vastligt er nog momenten komen dat een lobby zinvol en van invloed is. Ze eindigde haar bijdrage met de woorden: De lobby begint nu!

Vervolg

De Nederlandse Dansdagen legt in de komende weken met de sector samen de oplossingen op de juiste plek neer en zoekt hierbij nadrukkelijk de samenwerking op met de regionale en landelijke politiek.

Maastricht, 4 oktober 2019

STAAT VAN DE NEDERLANDSE DANS 2019

Door: Jasper van Luijk

Beste collega's,

Welkom, welkom bij de staat van de dans. Dit keer uitgesproken door iemand die pas 7 jaar in het veld meeloopt. Iemand die de ontwikkeling van de Nederlandse dans nog niet zo lang heeft mogen ervaren, en pas kortgeleden is ingestapt. Ik ben onderdeel van een nieuwe generatie, die juist gaat spreken over de generaties boven mij en de manier waarop wij iets met elkaar uit te zoeken hebben.

Dat ik hier als 32-jarige deze staat mag uitspreken geeft me moed. Helemaal vanwege de timing, vlak voor een nieuwe kunstenplanperiode. Ik kan hier als jonge choreograaf staan omdat ik de afgelopen jaren wel, twee, drie, vier of vijf kansen heb gehad om voorstellingen te maken nadat een eerder experiment mislukte. Kansen om opnieuw te zoeken naar hoe ik beweging kan maken die raakt. Mede dankzij een aantal mensen uit het veld die langdurig in mijn ontwikkeling hebben geïnvesteerd zodat ik kon volhouden, ontdekken, groeien, falen en opnieuw proberen.

Ik wil deze staat dan ook benaderen zoals ik al mijn artistieke processen aanga. Als een onderzoek, waarin ik vragen stel, en op zoek ben naar antwoorden. Nieuw werk komt bij mij voort uit een authenticiteitsvraagstuk; Wat wil ik maken? Hoe kan ik dit realiseren? Hoe schep ik de juiste condities en hoe stel ik een artistiek team samen waarmee we dezelfde doelen en visie nastreven met een gedeeld enthousiasme. Zodat we gezamenlijk onze intentie en boodschap kunnen vertalen naar een fysicaliteit, en naar een choreografie om te delen met het publiek. Kortom, hoe maken we dans?

Dat gedeelde wij is, denk ik, het belangrijkste in die processen. Het is de bron waar alles ontstaat en vorm krijgt, van inspiratie tot concept tot fysiek materiaal, van eerste repetitie tot applaus. Dat gedeelde wij is iets wat we in dit dansveld missen, en zo hard nodig hebben.

Vorig jaar hebben we met elkaar keihard gewerkt om sectorstukken op te stellen, om de politiek en beleidsmakers te voeden met opties. We zijn als veld samengekomen om een concrete aanbeveling te schrijven om het dansveld vooruit te bewegen.

Van jeugdveld tot hiphopgezelschap, van groot dansgezelschap tot individuele maker, velen van ons hebben hieraan bijgedragen. Deze stukken vormen een staat van de dans op zichzelf.

Onze centrale boodschap was; met elkaar en de kennis die we gezamenlijk hebben, kunnen we het veld over de hele linie versterken, en de politiek constructief informeren over de keuzes die zij nu moeten maken. We spraken hen aan op een noodzakelijke verantwoordelijkheid.

Toen ik de stukken teruglas viel het mij op dat we vaak het woord keten hebben gebruikt. De keten aan dansmakers, van jong talent tot gerenommeerde maker, journalisten, zakelijk leiders, dramaturgen, technici, programmeurs en ons publiek. Maar het lijkt wel alsof de keten elkaar niet heeft vastgepakt, we zijn elkaar weer verloren. De handen zijn los en iedereen werkt weer voor zichzelf. Maar hoe krijgen we de keten bij elkaar? Niet alle schakels in deze keten hebben dezelfde slagkracht. Hoe gaan we een gedeelde verantwoordelijkheid aan, voor nu en voor de toekomst? Want ondanks het opstellen van deze stukken, heb ik geen verandering in het veld ervaren.

Rimpelingen in een stille plas. Ook al wordt er vanuit het veld, achter de schermen hard gewerkt in de hoop de politiek wakker te schudden. Maar al deze initiatieven laten zich moeizaam vertalen naar beleid. In aanloop naar alle nieuwe beleidsplannen die iedereen nu aan het schrijven is, wil ik een aantal reflectieve vragen bij jullie neerleggen.

Zodat we gezamenlijk over onze positie kunnen nadenken en over de ontwikkeling van ons dansveld. Vanuit het perspectief van mijn generatie, die zich nog weinig gehoord voelt.

Ik herinner me nog goed de eerste keer dat ik op aanraden van mijn moeder een dansschool instapte. Een puber-lichaam dat wel sportte, maar er nooit echt van had genoten. Als 16-jarig jochie, dansen omdat mijn moeder vond dat ik dit toch echt moest leren en waarschijnlijk omdat ze stiekem hoopte dat ik daar een meisje zou ontmoeten... Ik leerde mijn eerste chacha, en de eerste keer dat ik danste, was de eerste keer in mijn leven dat ik echt genoot van beweging. Het was ook de eerste keer dat ik goed was in iets fysieks. Voor ik het wist, danste ik op niveau met een Russische danspartner. We dansten wedstrijden en wonnen prijzen, maar ik leerde daar mijn grootste les: voor mij ging dans niet om de prestatie, niet om de prijs, niet alleen om het resultaat. Met de dansvormen die ik daarna heb ontdekt, keerde ik

naar binnen en vond ik een manier van communiceren die voor mij waarachtig is en die ik nooit eerder had ervaren.

Nu 16 jaar later ben ik nog steeds nieuwsgierig naar beweging: ik onderzoek, ik speel, ik definieer en ik probeer telkens weer nieuwe vormen te vinden in de manier waarop ik met dans communiceer. Als choreograaf werk ik graag aan partnerwerk, lichamen in contact, dansers die fysiek met elkaar communiceren. Hierbij stel ik mijzelf dikwijls de vragen:

Wat betekent het nog om fysiek samen te zijn? En hoe spreken lichamen?

In onze tijd van digitale ruis en informatie-overvloed, waarin we ons moeten verhouden tot mening op mening, kiezen wij dansmakers ervoor om met mensen te werken in een studio. Dicht op elkaar. We werken gezamenlijk aan een proces, een fysiek onderzoek dat we vertalen naar een ervaringsproces dat we zullen delen met een publiek.

Het woord 'proces' is hier essentieel, het staat haaks op de prestatie en buitenkant gerichte maatschappij. Resultaat tegenover ontwikkeling. Ons resultaat bevindt zich immers in de toeschouwer, in haar fantasie, haar gedachten, haar bewustzijn. Ons resultaat gaat om een innerlijke ontwikkeling, dit is voor mij heel eigen aan dans.

Ik neem jullie graag mee naar 2016, wanneer Lisa Donia en ik onze eigen organisatie SHIFFT oprichten. Onze doelen waren helder, onze visie ook "bouwen aan een plek waar we van binnenuit werken aan de ontwikkeling van dans: een organisatie die zorg draagt voor kennisoverdracht tussen generaties en vernieuwing aan alle kanten". Dat we een eigen stichting begonnen komt voort uit de situatie waarin wij ons bevonden. Uitgestroomd uit talent-ontwikkelingsregelingen en zogenoemd klaar voor een eigen plek in het veld. Het politieke landschap waar de culturele sector onderdeel van is liet ons geen keuze. Maar was ik er echt klaar voor?

Ik zie mijn ontwikkeling als een constant onderzoek waarin het zoeken naar mijn eigen unieke stem of handtekening iets is dat jaren kost, en nog jaren gaat kosten. Toch vraagt het veld, het publiek, de financiers en het beleid een uitgekristalliseerd handschrift van mij, herkenbaar en doordacht. Met aan elk artistiek proces een prijskaartje dat de waarde van mijn product bepaalt,

zodat het resultaat meetbaar wordt. Een prijsgarantie waarvan het resultaat te voorspellen en te garanderen is.

En zo word ik als maker opgeslokt door een gesloten systeem waar politieke, sociale en economische randvoorwaarden bepalend zijn.

Het is een plofkip effect. We worden snel klaargestoomd binnen allerlei beleidsmatig vormgegeven regelingen, om in korte tijd tot grote hoogte te stijgen.

De slachting volgt voor velen van ons snel daarna.

Binnen dit systeem verliest mijn generatie haar autonomie, we verliezen de mogelijkheden om te ontwikkelen, te experimenteren, fouten te maken en het opnieuw te proberen.

Ik ben pas net begonnen.

Hoe kan ik mijn handtekening verder ontwikkelen wanneer deze al voor mij gedrukt staat?

Is dit wat wij makers nodig hebben?

We zijn ook de generatie voor wie de situatie na de bezuinigingen van 2012 de enige realiteit is die we kennen. We zijn gewend aan het werken met kleine budgetten, ver onder de CAO. Het dwingt ons om omgevings-, naar buiten gericht te zijn, we kunnen weinig echt verdiepen en onderzoeken. De afgelopen jaren ben ik ondersteund door het onderwijs, productiehuizen en op maat gemaakte ontwikkelingsregelingen.

Maar hierna val ik, en velen met mij, in vrije val door een hiaat in ons systeem. We vallen ongehoord, niemand hoort de klap. Maar in de toekomst gaan we die klap wel voelen. Is dit wat de politiek bedoelt met een eerlijk beleid?

Zonder tijd en ruimte voor experiment kunnen we nauwelijks een authentieke ontwikkeling doormaken. Hierdoor stagneert de ontwikkeling van de dans aan de jongste kant van het veld.

In alle vrije tijd die we hebben, waarin we eigenlijk het onderzoek zouden kunnen doen om artistiek te vernieuwen, moeten we ander werk aannemen.

Dit gaat ten koste van de kwaliteit van het werk, dat we zouden kunnen leveren. Is dit fair practice?

Ook de onderwerpen waar de dans zich vandaag de dag mee bezig houdt worden

praktisch gedictieerd door politiek beleid. Onderwerpen als inclusiviteit, fair practice en de manier waarop dans en kunst een maatschappelijke beweging moeten bewerkstelligen, worden als randvoorwaarden aan ons artistieke proces opgelegd als een inhoudelijke opdracht, een subsidievoorwaarde. Laat ik vooropstellen dat ik deze thema's urgent én relevant vind, maar kun je je eigen artistieke stem nog ontwikkelen wanneer er van bovenaf wordt bepaald welk verhaal die stem moet vertellen? En hoe vertaalt dat zich naar de realiteit?

Een jaar geleden maakte ik een afstudeervoorstelling op de Urban Contemporary opleiding van de Academie voor Theater en Dans in Amsterdam. Een opleiding waar alle soorten danstijlen door elkaar worden beoefend, door jonge mensen met veel verschillende achtergronden naast elkaar.

Deze generatie beleeft een onderwerp als inclusiviteit, op een ander niveau dan mijn generatie of de generaties boven mij. Het zijn jonge dansers die invloeden uit hun eigen cultuur meenemen op de werkvloer, en hun kennis aan elkaar overdragen.

Zij zijn gebaat bij een veilige plek waar zij hardop kunnen spreken. Het zijn deze jonge dansers en makers die op de vloer worden geconfronteerd met de vraagstukken die nu spelen. Niet vanuit een politiek statement maar vanuit de realiteit om hen heen. Het zijn dansers van deze generatie die zich hardop durven af te vragen of zij in producties worden gecast op basis van hun diversiteit.

Recentelijk heb ik weer ervaren dat ik het ook lastig vind om me hiertoe te verhouden. Ongemerkt heb ik meer blinde vlekken dan ik dacht.

Dus hoe schep ik in mijn praktijk de condities om een eerlijke werkpraktijk te garanderen? Om een werkplek te creëren die een afspiegeling vormt van de maatschappij om mij heen. Als mijn kleine organisatie al tegen zoveel vragen aanloopt, hoe werkt dat dan voor grotere gezelschappen? Welke gesprekken worden daar gevoerd over bovenstaand onderwerp? En waarom delen we de kennis die we hierover ophalen zo weinig met elkaar? Dit zijn namelijk niet alleen artistieke gesprekken, maar ook sociaal-maatschappelijke onderwerpen die een effect hebben op de kunst die we maken, op de kunstenaars waar we mee werken en op de kunstenaars die we zijn.

Het is de jonge generatie die waardevolle kennis heeft voor mijn generatie en de generaties boven mij. Deze jonge generatie heeft de kracht om vanuit hun perspectief een aantal van onze blinde vlekken te benoemen. Blinde vlekken heten niet voor niets blinde vlekken, en als we onszelf niet door anderen laten herinneren aan het feit dat we dingen niet zien, zullen we er zeker niet naar gaan handelen. Schep een veilige ruimte voor de dialoog, maak het geen randvoorwaarde.

Generaties wisselen, generatie-expert Aart Bontekoning zegt er het volgende over: 'Nederland bevindt zich middenin een generatiewisseling. Dat wil zeggen dat zich nieuwe generaties senioren, leiders, medioren en junioren aan het vormen zijn. Deze nieuwe generaties spelen een hoofdrol in de cultuurverandering die gaande is. De dynamiek tussen de generaties bepaalt het tempo en de mate van deze verandering.' 'Het mixen van de frisse blikken van de jongste generatie met de rijke ervaring van de nieuwe generatie senioren zou weleens een mooie innovatiemotor kunnen vormen.'

Wat worden de effecten van de nieuwe politieke situatie op de ontwikkeling en groei van ons veld na 2019 en met de ingang van het nieuwe kunstenplan? Wat doet dat met de generaties die zich in het veld bewegen?

Met alle input die de Raad voor Cultuur heeft opgehaald voor hun advies 'Alles Beweegt' had ik op z'n minst een nieuw beleid verwacht dat de gehele keten in het veld bedient.

De uitgangspunten voor het aankomende kunstenplan hebben zichzelf niet geschreven, die zijn gevoed door delen van de keten. En ondervoed door anderen.

Helaas is het stelseladvies 'Cultuur dichtbij, dichtbij cultuur' een beleidsdocument geworden waarin het woord beleid tweehonderdmaal voorkomt, en het woord dans vijftig keer.

Een document waarin experiment twaalfmaal wordt genoemd, urban elf keer en nogmaals, het woord beleid tweehonderd keer.

Nederland beleidsland, we zijn zo beleidsmatig dichtgetimmerd dat we het vooral niet te veel over kunstenaars, kunst en de werking daarvan, en laat staan de reflectie daarop, mogen hebben. We hebben het daarentegen vooral over beleid over cultuur. Dit nieuwe beleid dat onder de noemers nieuwe disciplines en makers, een positieve verandering denkt te brengen in de sector, zet ook een generatie kunstenaars op achterstand. Dit beleid verdeelt, trekt de keten in het veld verder uit elkaar en schept oneerlijke kansen voor verschillende generaties.

Door de BIS open te stellen voor nieuwe initiatieven en aanvragers en tegelijkertijd middelen weg te trekken bij het Fonds Podiumkunsten, wordt een essentieel onderdeel van het veld

haar ontwikkeling ontzegd. Het is kapitaalvernietiging.

We worden op achterstand gezet, opnieuw. Vernieuwende, inclusieve of jonge spelers kunnen niet bij deze nieuwe BIS terecht, die kunnen niet opboksen tegen de gevestigde spelers in het veld die allemaal een ontwikkelinstelling-aanvraag voor de

BIS aan het voorbereiden zijn.

Op deze manier kunnen werkelijke nieuwe initiatieven geen plek veroveren. Maar als er geen vernieuwing is, dan is er ook geen ontwikkeling toch?

Wanneer zelfs het CBS in haar onderzoek van 21 juli 2019 aantoont dat het economisch belang van de culturele en creatieve sector twee keer zo groot is als de landbouw, en dat we goed zijn voor 4,5% van de werkgelegenheid. Waar blijft dan de investering in de kunst en cultuursector? In bijna elke andere sector wordt wel geïnvesteerd, maar in de afgelopen miljoenennota wordt er met geen woord gerept over kunst en cultuur.

Fair practice vraagt ook om fair investment.

Uit een bron van de NAPK hebben we vernomen dat er nu 113 meerjarig gefinancierde instellingen bij het Fonds Podiumkunsten zijn. Het fonds zelf verwacht per 2021 ongeveer 50 organisaties te kunnen honoreren.

Dit betekent dat meer dan vijftig procent van het middenveld wordt weggesneden. Het deel van het veld waar mijn generatie zich grotendeels bevindt. In de kunstenplan-periode 2013- 2016 is hier ook veel aanbod weggevallen vanwege de bezuinigingen van Zijlstra.

Waar de gedachte nu is om deze bezuinigingen te repareren, zal dit juist een averechts effect hebben. We gaan veel écht goede en (inter)nationaal succesvolle producenten verliezen, die precies bezig zijn met wat de minister voor ogen heeft: maatschappelijk geëngageerde en inclusieve voorstellingen maken. We verwachten grote problemen en chaos in het veld als het FPK volgende zomer de besluiten bekend maakt.

Er komt geen geld bij. We kunnen niet blijven hopen, de realiteit is sober. Hoe gaan we binnen dit uitgangspunt er samen zorg voor dragen dat de ontwikkeling van het veld niet verloren gaat? Als generaties moeten we juist met elkaar staan, nooit tegenover elkaar. Wanneer we tegenover elkaar staan, verliest iedereen, en dat kunnen we ons *nu* echt niet veroorloven.

En nu?

Ik geloof dat we elkaar moeten opzoeken, niet alleen tijdens deze georganiseerde debatten, maar tijdens het uitvoeren van onze praktijk. Om te leren van elkaars expertise, om kennis uit te wisselen en toe te passen. Intergenerationaliteit, en daarom richt ik het woord tot mijn collega's, tot jullie, en tot de politiek.

5.3 PERSOVERZICHT (SELECTIE) NEDERLANDSE DANSDAGEN 2019

Generaties zijn verantwoordelijk voor elkaar. Samen zijn we ook verantwoordelijk voor het publiek. Maar wanneer over tien jaar een generatie choreografen en artistiek leiders met pensioen gaat, is het danspubliek dat zij hebben opgebouwd dan wel klaar voor werk van een nieuwe generatie? Is die nieuwe generatie dusdanig op stoom om ons Nederlandse danspubliek mee te nemen in de beleving die ze willen delen? Wie kan er op deze manier op dezelfde vlieghoogte komen als Hans van Manen, Marco Gerris of Conny Janssen?

Ik gun iedereen een proces, zodat we allemaal vanuit ons eigen perspectief elkaar kunnen inspireren. In deze tijd van informatieovervloed en overprikkeling, is het een luxe om in een theater te zitten en onbevangen naar dans te kunnen kijken. Om als toeschouwer je verwachtingen los te laten, om fysicaliteit te beleven, of om als danser fysiek te zijn.

Als dansmakers voelen we allemaal de noodzaak om unieke fysieke ervaringen te creëren, dat is wat ons als veld aan elkaar verbindt. Wij geloven in de impact van dans.

Fysiek zijn en die fysicaliteit delen is daarin een antwoord. Een tegenhanger van een vluchtige wereld vol ruis, kaders en prikkels. Maar om die dans te kunnen maken moet die dans wel op waarde worden geschat.

Dans heeft ruimte nodig, zowel in fysieke als financiële zin. Dansers zijn flexibel, evenals onze praktijk, maar dat betekent niet dat die flexibiliteit onuitputtelijk is.

Een boodschap die de politiek nog moet leren en één die wij wellicht moeten gaan ademen.

Heb een mooi seizoen en gesprek met elkaar.

Volkskrant:

Redouan Ait Chitt, geboren met flink wat fysieke beperkingen, wint belangrijkste dansprijs

'Redo' zet de kroon op zijn doorzettingsvermogen: vrijdagavond won hij de Zwaan 'voor de meest indrukwekkende dansprestatie van het seizoen' tijdens de Nederlandse Dansdagen in Maastricht.

<https://www.volkskrant.nl/cultuur-media/redouan-ait-chitt-geboren-met-flink-wat-fysieke-beperkingen-wint-belangrijkste-dansprijs~b44152c8>

Chapeau:

Dansend Nederland Feest in Maastricht

Zes dagen lang was Maastricht het middelpunt van de dans in Nederland.

https://m.limburger.nl/cnt/dmf20191006_00126230/dansend-nederland-feest-in-maastricht

NRC:

Gouden Zwaan voor Conny Janssen

Op Nederlandse Dansdagen pleitte choreograaf Jasper van Luijk voor doorstroommogelijkheden voor beginnende makers. Conny Janssen kreeg de Gouden Zwaan uitgereikt.

<https://www.nrc.nl/nieuws/2019/10/06/de-dertigers-vallen-tussen-wal-en-schip-a3975806>

AD:

Belangrijke Dansprijs voor Conny Janssen

Conny Janssen, artistiek leider van gezelschap Conny Janssen Danst, heeft vrijdag tijdens het Nederlandse Dansdagen Gala in Maastricht de Gouden Zwaan gekregen voor de bijdrage die zij met haar werk aan de Nederlandse dans heeft geleverd. De Zwaan is een prijs van de Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties (VSCD).

<https://www.ad.nl/show/belangrijke-dansprijs-voor-conny-janssen~ad4d931a/>

Limburger:

Dans en lichaamstaal als laagje cement tussen familiebanden

Bij de voorstelling 'Bloedbanden' tijdens de Nederlandse Dansdagen geven families en gezinnen zich op een niet alledaagse manier bloot. Ze gebruiken dans als middel om verhalen bespreekbaar te maken die moeilijk onder woorden te brengen zijn.

https://www.limburger.nl/cnt/dmf20191006_00126227/dans-en-lichaamstaal-als-laagje-cement-tussen-familiebanden

5.4 FONDSSEN, SUBSIDIËNTEN, SPONSOREN EN PARTNERS

Theaterkrant:

Van Luijk waarschuwt voor plofkip effect in danssector

Choreograaf Jasper van Luijk sprak vrijdag 4 oktober in Maastricht tijdens de Nederlandse Dansdagen de Staat van de Dans uit. In het monumentale decor van het zeventiende-eeuwse stadhuis van Maastricht, hield Van Luijk een pleidooi voor meer onderlinge zorg binnen de keten van dansproducerende instellingen en organisaties. <https://www.theaterkrant.nl/nieuws/van-luijk-waarschuwt-voor-plofkip-effect-in-danssector/>

Dansmagazine:

Meesterwerken een topavond door topgezelschappen

Het is druk in Theater 't Vrijthof. Op zaterdagavond verenigen dansliefhebbers zich in Maastricht om de dansvoorstelling Meesterwerken te bezoeken tijdens de Nederlandse Dansdagen. Op het programma: de topgezelschappen van Nederland die zich presenteren. Dit is een van de weinige momenten in het jaar dat de topgezelschappen samen een podium delen. Dat levert een mooi resultaat op <https://dansmagazine.nl/review/meesterwerken-een-topavond-door-topgezelschap>

SUBSIDIËNTEN EN FONDSSEN

PARTNERS EN SPONSOREN

5.5 PROGRAMMA OVERZICHT

DAG 1 DINSDAG 1 OKTOBER	DAG 2 WOENSDAG 2 OKTOBER	DAG 3 DONDERDAG 3 OKTOBER	DAG 4 VRIJDAG 4 OKTOBER		
<p>↑ 24/7 VIRTUAL RESIDENCY / EEN KLEIN BEETJE CONTROLE 155 (eenvijfvijf) nederlandsedansdagen.nl</p> <p>12:00 – 17:00 DANSMUSEUM / MUSEUM MOTUS MORI Katja Heitmann Marres</p> <p>12:00 – 18:00 PODIUM DANS Beat the Dutch Films / NTR Theater aan het Vrijthof</p> <p>12:00 – 18:00 DANSMUSEUM / CONNY JANSSEN DANST Theater aan het Vrijthof</p>	<p>14:00 – 15:00 OPEN STUDIO / DANCEABLE Holland Dance Festival & SALLY Dansgezelschap Maastricht AINSI</p> <p>20:30 – 21:50 + nagesprek tot 22:20 OPENING NEDERLANDSE DANSDAGEN 2019 REDO & THE DREAMERS Shailesh Bahoran – IRC / Ivgi & Greben Muziekgieterij</p> <p>20:45 – 21:45 FILMPROGRAMMA NDT / AN EVENING WITH SOL LEÓN & PAUL LIGHTFOOT, MARCO GOECKE AND CRYSTAL PITE Lumière</p> <p>12:00 – 17:00 DANSMUSEUM / MUSEUM MOTUS MORI Katja Heitmann Marres</p> <p>12:00 – 18:00 PODIUM DANS Beat the Dutch Films / NTR Theater aan het Vrijthof</p> <p>12:00 – 18:00 DANSMUSEUM / CONNY JANSSEN DANST Theater aan het Vrijthof</p> <p>13:30 – 14:30 schoolvoorstelling TREKVOGELS 8+ Vrije Voeten & Het Internationaal Danstheater Kumulus West</p>	<p>14:00 – 15:00 OPEN STUDIO DANCEABLE Holland Dance Festival & SALLY Dansgezelschap Maastricht AINSI</p> <p>19:00 – 20:00 BLOEDBANDEN? / ROUTE A The Student Hotel</p> <p>20:30 – 21:30 BLOEDBANDEN? / ROUTE B The Student Hotel</p> <p>20:45 – 21:45 + Q&A tot 22:30 FILMPROGRAMMA NDT / AN EVENING WITH SOL LEÓN & PAUL LIGHTFOOT, MARCO GOECKE AND CRYSTAL PITE Lumière</p>	<p>19:00 – 20:50 FILMPROGRAMMA NUREYEV Lumière</p> <p>20:30 – 21:30 + nagesprek tot 22:10 PREMIÈRE UNMUTE Keren Levi AINSI</p> <p>11:00 – 17:00 DANSMUSEUM KLEUR: WEELDE EN VERANDERLIJKHEID Peter Struycken buitenplaats Kasteel Wijlre</p> <p>12:00 – 17:00 DANSMUSEUM MUSEUM MOTUS MORI Katja Heitmann Marres</p> <p>12:00 – 18:00 PODIUM DANS Beat the Dutch Films / NTR Theater aan het Vrijthof</p> <p>12:00 – 18:00 DANSMUSEUM CONNY JANSSEN DANST Theater aan het Vrijthof</p> <p>14:00 – 15:00 OPEN STUDIO DANCEABLE Holland Dance Festival & SALLY Dansgezelschap Maastricht AINSI</p>	<p>12:00 – 18:00 DANSMUSEUM / CONNY JANSSEN DANST Theater aan het Vrijthof</p> <p>12:00 – 14:00 DE RODE LOPER Theater aan het Vrijthof</p> <p>13:30 – 14:45 BLOOD KISS 12+ Danstheater AYA & theatercollectief KNPV Kumulus West</p> <p>14:00 – 15:00 OPEN STUDIO / DANCEABLE Holland Dance Festival & SALLY Dansgezelschap Maastricht AINSI</p> <p>14:00 – 16:00 DEBAT / DE STAAT VAN DE NEDERLANDSE DANS Stadhuis Maastricht</p> <p>16:00 – 17:50 FILMPROGRAMMA NUREYEV Lumière</p> <p>12:00 – 18:00 PODIUM DANS Beat the Dutch Films / NTR Theater aan het Vrijthof</p>	<p>17:00 – 20:00 DINER D'HONNEUR Rebelle / Augustijnenkerk</p> <p>18:00 – 20:00 FESTIVAL DINERBUFFET Theater aan het Vrijthof</p> <p>19:00 – 19:25 STRIPPED Panama Pictures Landbouwbelang</p> <p>20:30 – 23:00 HET NEDERLANDSE DANSDAGEN GALA Theater aan het Vrijthof</p> <p>23:30 – 00:10 DANSLOKAAL Conny Janssen Danst Theater aan het Vrijthof</p>

**DAG 5
ZATERDAG
5 OKTOBER**

↑ 24/7 VIRTUAL RESIDENCY / EEN KLEIN BEETJE CONTROLE 155 (eenvijfvijf) nederlandsedansdagen.nl	12:00 – 18:00 DANSMUSEUM / CONNY JANSSEN DANST Theater aan het Vrijthof	14:00 – 14:15 14:30 – 14:45 SECONDS Amos Ben-Tal / OFFprojects De Brandweerkantine	18:30 – 19:00 + nagesprek tot 19:30 PREMIÈRE M.A.D. SECOND SONG OF THE CUCKOO Joost Vrouwenraets & Before Tigers a.k.a. Loran Delforge Theater aan het Vrijthof
10:00 – 11:00 WARMING-UP CIOS Sittard Kiosk Vrijthof	13:00 – 14:20 NEXT GENERATION Dansacademies / Nederlandse Dansdagen Kumulus West	15:00 – 15:25 + nagesprek tot 16:05 PREMIÈRE THE RESIDENT Dunja Jovic Toneelacademie	20:00 – 21:25 + nagesprek tot 22:05 THREESOME Connor Schumacher Kumulus West
10:30 – 11:30 ONTBIJT MET ARNO SCHUITEMAKER Pesthuyspodium	13:30 – 15:20 FILMPROGRAMMA NUREYEV Lumière	15:30 – 16:30 BLOEDBANDEN? / ROUTE B The Student Hotel	20:30 – 21:30 + nagesprek tot 22:10 UNMUTE Keren Levi AINSI
11:00 – 12:00 + nagesprek tot 12:40 VICTORY Maas theater en dans Cecilia Moisie Hit Me Productions AINSI	14:00 – 14:25 STRIPPED Panama Pictures Landbouwbelang	16:00 – 18:10 FILMPROGRAMMA THE WHITE CROW Lumière	20:30 – 23:00 MEESTERWERKEN Theater aan het Vrijthof
11:00 – 11:40 DANSLOKAAL Conny Janssen Danst Theater aan het Vrijthof	14:00 – 15:00 BLOEDBANDEN? / ROUTE A The Student Hotel	16:00 – 16:15 16:30 – 16:45 17:00 – 17:15 SECONDS Amos Ben-Tal / OFFprojects De Brandweerkantine	21:00 – 21:25 STRIPPED Panama Pictures Landbouwbelang
11:00 – 17:00 DANSMUSEUM / KLEUR: WEELDE EN VERANDERLIJKHEID Peter Struycken Buitenplaats Kasteel Wijlre	14:00 – 15:30 10 SECOND DANCE APP / LANCERING STICHTING 10 SECOND MOVE I.S.M. FONTYS ACADEMIE VOOR DANSEUCATIE Dansstudio Kumulus	18:00 – 20:00 FESTIVAL DINERBUFFET Theater aan het Vrijthof	22:30 – 22:55 + nagesprek tot 23:35 THE RESIDENT Dunja Jovic Toneelacademie
12:00 – 17:00 DANSMUSEUM / MUSEUM MOTUS MORI Katja Heitmann Marres			23:59 – 05:00 CLUB TWEAK Complex
12:00 – 18:00 PODIUM DANS Beat the Dutch Films / NTR Theater aan het Vrijthof			

**DAG 6
ZONDAG
6 OKTOBER**

↑ 24/7 VIRTUAL RESIDENCY / EEN KLEIN BEETJE CONTROLE 155 (eenvijfvijf) nederlandsedansdagen.nl	12:00 – 13:00 OPEN STUDIO Ivgi & Greben De Brandweerkantine	15:00 – 16:00 OPEN STUDIO Ivgi & Greben De Brandweerkantine
10:00 – 11:00 WARMING-UP CIOS Sittard Kiosk Vrijthof	12:00 – 13:00 OPEN STUDIO EEN KLEIN BEETJE PUBLIEKSCONTROLE 155 (eenvijfvijf) SAM Decorfabriek	15:00 – 16:30 BETWEEN US The Ruggeds Theater aan het Vrijthof
11:00 – 17:00 DANSMUSEUM / KLEUR: WEELDE EN VERANDERLIJKHEID Peter Struycken Buitenplaats Kasteel Wijlre	13:00 – 14:15 + nagesprek tot 14:55 BLACK MEMORIES Danstheater AYA / Tafel van Vijf / BackBone Kumulus West	15:30 – 16:30 BLOEDBANDEN? / ROUTE B The Student Hotel
11:00 – 11:50 LUID 3+ tout petit AINSI	12:00 – 14:10 FILMPROGRAMMA THE WHITE CROW Lumière	16:00 – 16:30 + nagesprek tot 17:00 M.A.D. SECOND SONG OF THE CUCKOO Joost Vrouwenraets & Before Tigers a.k.a. Loran Delforge Theater aan het Vrijthof
12:00 – 17:00 DANSMUSEUM / MUSEUM MOTUS MORI Katja Heitmann Marres	13:00 – 14:00 WORKSHOP I.C.M. DANSMUSEUM P. Struycken Buitenplaats Kasteel Wijlre	
12:00 – 18:00 PODIUM DANS Beat the Dutch Films / NTR Theater aan het Vrijthof	13:30 – 14:00 M.A.D. SECOND SONG OF THE CUCKOO + nagesprek tot 14:30 Joost Vrouwenraets & Before Tigers a.k.a. Loran Delforge Theater aan het Vrijthof	
12:00 – 18:00 DANSMUSEUM / CONNY JANSSEN DANST Theater aan het Vrijthof	14:00 – 14:50 MANKIND 6+ de Stilte Toneelacademie	
	14:00 – 15:00 BLOEDBANDEN? / ROUTE A The Student Hotel	

6. ACCOUNTANTSVERKLARING

